

TORPARE

BLAD NR. 182

FEBRUAR 2019

38. ÅRGANG

Hun tog springet
til et simpelt liv
i Småland

Side 24

DANSKE TORPARE

FORENINGEN FOR DANSKERE MED FRITIDSHUS I SVERIGE

Hva' nu?

MEGET HAR JEG PRØVET. Rigtig meget. Men ærligt talt: Jeg har ikke oplevet dette før: Både formand og kasserer forlader deres tillidsposter, og før den ordinære generalforsamling. Så jeg forstår, hvis I tænker, "der er noget galt...".

Ja, det var der. Vi informerede straks personale, frivillige og en række partnere om Bjørn og Bents beslutning, og vi omtaler det passerede redaktionelt inde i bladet. "Der skal to til tango", og bestræbelserne mellem parterne for at finde takten i samarbejdet mislykkedes.

Vi bevarer heldigvis begge i vores forening, og den konstituerede bestyrelse har taget godt fat i arbejdet med at sikre stabilitet og forberedelse af generalforsamlingen. Lisbeth Bekker og jeg, der begge kom fra suppleanternes rækker, er blevet taget godt imod, og vi mærker en forbilledlig lyst og energi i bestyrelsen til at komme videre.

OG GODT DET SAMME, for foran os ligger krævende og spændende opgaver: Vi skal fx stoppe medlems-tilbagegangen, som blandt andet går ud over økonomien.

Det betyder, at vi skal blive mere synlige i samfundet, hvilket kræver en udvikling af foreningens kommunikation. Ved at flytte sekretariatet til Ballerup kan vi se frem til store besparelser uden at gå ned på service. Og så skal vi arbejde på at gøre det endnu mere attraktivt og sjovt at være frivillig i Danske Torpare, fordi engagerede medlemmer skaber aktivitet og værdi i hele foreningen.

DET SKAL VI TALE OM på generalforsamlingen, så deltag endelig. Lad os finde hinanden i det fælles træk, der kan give det, vi higer efter i Danske Torpare: muligheden for stærkt og givende menneskeligt samvær og de skønneste stunder *hinsidan*.

Vi ses til generalforsamlingen. Ik'?

Hjertelig hilsen
Kim Høgh,
konstitueret formand

TORPARE

Ansvarshavende:

Kim Høgh

Redaktør:

Mads Volquartz

Redaktion:

Suzanne Christoffersen – Vivi Fahnøe – Søren Kronholm – Bjørn Donniss – Kåre Olofsen – Kjeld Larsen – Kirsten Marie Juel Jensen – Marianne Eilertsen Balslev – Victoria Lindtner

Korrektur:

Bent Eide Nielsen – Anja Kjær – Søren Winter
Eva Geleff – Barbro Fischer – Anelene Thorsen

Layout og tryk:

KLS PurePrint A/S

ISSN: 1903-4393

Udgivelser:

Bladet har 48.000 læsere og udkommer 6 gange årligt: februar, april, juni, august, oktober og december.

Udgiver:

Danske Torpare

Rosenkæret 13 A, DK-2860 Søborg

Tel.: 39 29 52 82

mail@torpare.dk – www.torpare.dk

Åbningstider: mandag til torsdag kl. 9.00 – 15.00

(onsdag kl. 9.00 – 18.00).

Frist for indsendelse af artikler:

Til april-nummeret: 10. februar.

Annoncer:

Kontakt sekretariatet på mail@torpare.dk eller telefon 39 29 52 82

Forside:

Mads Volquartz

Medlemskab af foreningen koster 475 kr. årligt.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier eller andet materiale, der indsendes uopfordret, og forbeholder sig ret til at forkorte indlæg.

Artikler i torpare-bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdninger.

Redaktionen og foreningens bestyrelse kan ikke holdes ansvarlig for lovligheden og brugbarheden af artikler, som indeholder tekniske samt bygnings- og indretningsmæssige forslag.

Indhold

8

24

30

36

38

ALTID I BLADET

- 6 NYT FRA FORENINGEN
- 12 TIPS OG NOTITSER
- 15 TORPARE-KRYDSORD
- 29 WEBSHOP
- 40 AKTIVITETER

ARTIKLER

- 5 Kom med til generalforsamlingen**
Invitation og dagsorden til årets store dag i Danske Torpare.
- 8 Høns på torpet**
Om sommeren får Nina og Gert friske æg hver morgen på ødegården.

ARTIKLER

- 16 Når død og skilsmisse rammer**
Hvad skal der så ske med ødegården? Og hvordan?
- 20 Fimbulvinteren lagde Norden øde**
Den sagnomspundne katastrofe viser sig at have hold i virkeligheden.
- 24 Et nyt liv tæt på naturen**
Aletha er flyttet alene til ødegården. Uden strøm og vand.
- 30 Myter og fakta om nordlyset**
Farverige forklaringer på det smukke fænomen.
- 36 Anmeldelse af filmen Unge Astrid**
Alba August ses i hovedrollen, som hun forvalter med stor overbevisning.
- 38 Farvel, licens!**
De fleste danskere slipper for at betale for tv i Sverige.
- 44 Børnehjørnet**
Femte del i føljetonen om Mathias og Nikolaj.
- 47 Man skal handle i tide**
En klumme om at sælge huset og udvise rettidig omhu.

A photograph of a red wooden cabin with a white roof and windows, nestled in a snowy forest. The trees are covered in snow, and the ground is a thick blanket of white. A red circle with a black border is overlaid on the top left of the image.

Få nu 10% på
dine øvrige
forsikringer

FRITIDSHUSFORSIKRING

Vardia i Danmark har sammen med Danske Torpare udviklet en forsikring til danskere med fritidshus i Sverige.

Med en Vardia Fritidshusforsikring får du:

- Danske forsikringsvilkår
- Dansk skadebehandling
- Dansk police.

Ring til os på 70 10 60 60, og lad os tage en snak om, hvordan vi bedst dækker netop dine behov.

Du kan læse mere om Vardia Fritidshusforsikring på www.vardia.dk/privat/partner/danske-torpare.

GENERALFORSAMLING & TORPARE-MESSE 2019

INVITATION TIL MEDLEMMER

Bestyrelsen i foreningen Danske Torpare indkalder til foreningens ordinære generalforsamling i henhold til vedtægternes § 6:

LØRDAG DEN 9. MARTS KL. 10.30-15.00

MØRKHØJ SKOLE, ILBJERG ALLÉ 25, 2860 SØBORG

KL. 10.30: TORPARE-MESSE

Her kan du møde foreningens frivillige, bestyrelsen og sekretariatets medarbejdere. De forskellige netværk er til stede – herunder det nystartede jagtnetværk. Bladudvalget står også klar, og næstformand og kasserer, Anders Grand, svarer på spørgsmål om økonomien. Desuden vil et udvalg af Danske Torpares samarbejdspartnere også være at finde.

Det vil også være muligt at gøre et godt køb blandt et udvalg af varer fra Danske Torpares webshop. Der serveres kaffe og småkager.

KL. 11.30 SANDWICH OG EN VAND

Serveres der en sandwich og en vand/sodavand.

KL. 12.30: GENERALFORSAMLING

Velkomst ved konstitueret bestyrelsesformand Kim Høgh.

Før generalforsamlingen udleveres valgbkort mod forevisning af gyldigt medlemskort for 2018/19 ved velkomstbordet. Bemærk venligst, at der kun er én stemme pr. medlemskab. Der vil være pause i løbet af generalforsamlingen, hvor der serveres kaffe og kage.

Årsberetning, årsregnskab og budget kan ses på hjemmesiden fra den 1. februar 2019. Ved anmodning kan materialet fremsendes eller afhentes i sekretariatet.

*På vegne af bestyrelsen,
Kim Høgh,
konstitueret bestyrelsesformand*

Opstilling til bestyrelsen

Alle medlemmer af Danske Torpare kan stille op til foreningens bestyrelse på generalforsamlingen.

Man behøver ikke at meddele sekretariatet eller den siddende bestyrelse om sit kandidatur før selve generalforsamlingen.

Sekretariatet udsender et nyhedsbrev på e-mail, hvor alle kandidater bliver præsenteret, hvis de ønsker det. For at blive omtalt i nyhedsbrevet skal sekretariatet have modtaget en besked om kandidaturet senest den 20. februar. Beskeden kan sendes som e-mail til mail@torpare.dk eller som almindelig post. Hver kandidat skal skrive en præsentation af sig selv og medsende et foto. Begge dele til brug i nyhedsbrevet.

DAGSORDEN

for Danske Torpares ordinære generalforsamling
lørdag den 9. marts 2019
på Mørkhøj Skole, Ilbjerg Allé 25, 2860 Søborg

Bestyrelsen foreslår advokat Lars Holm Rasmussen som generalforsamlingens dirigent.

- 1. Dirigentens beslutning om generalforsamlingens lovlige indkaldelse og påbegyndelse.**
- 2. Valg af referent.**
Bestyrelsen foreslår journalist Mads Volquartz.
- 3. Bestyrelsens årsberetning.**
- 4. Fremlæggelse og godkendelse af revideret årsregnskab.**
- 5. Indkomne forslag fra bestyrelse og medlemmer.**
Der er ikke indkommet nogle forslag.
- 6. Fremlæggelse og beslutning af budget.**
Kontingentet foreslås fastholdt uændret.
- 7. Valg af bestyrelsesformand.**
Bestyrelsen foreslår valg af konstitueret bestyrelsesformand Kim Høgh.
- 8. Valg af to bestyrelsesmedlemmer.**
Bestyrelsen foreslår genvalg af bestyrelsesmedlem Bjørn Donnis.
Bestyrelsen foreslår valg af konstitueret bestyrelsesmedlem Lisbeth Bekker.
- 9. Valg af fem suppleanter til bestyrelsen.**
Bestyrelsen foreslår genvalg af suppleant Emilia Kollemorten og suppleant Justine Holm Hvidtsted.
Derudover er der tre ledige suppleant-poster.
- 10. Valg af revisorer.**
 - a. Ekstern revisor: Statsaut. revisor Kasper Kjærsgaard, JS Revision, foreslås valgt.
 - b. Intern revisor: Foreningsmedlem og advokat Henrik Græsdal foreslås genvalgt.
- 11. Eventuelt.**

TILMELDING, TAK

For at få et overblik over antallet af deltagere beder vi om en uforpligtende tilmelding, som du kan foretage på www.torpare.dk > Aktiviteter > Se alle > Generalforsamling 2019. Husk, at du skal være logget ind som medlem for at tilmelde dig.

FORMAND OG KASSERER HAR FORLADT BESTYRELSEN

Et 'ikke eksisterende samarbejde' har ført til, at Bjørn Nielsen og Bent Hansen i fællesskab har trukket sig fra deres bestyrelsesposter i Danske Torpare. Kim Høgh er nu foreningens konstituerede formand.

Samarbejdet i foreningens bestyrelse gik i løbet af efteråret i hårdknude, hvilket har ført til, at Bjørn Nielsen og Bent Hansen er stoppet som henholdsvis formand og kasserer. Det gjorde de den 11. december. En ny bestyrelse har konstitueret sig ved at inddrage suppleanterne Lisbeth Bekker og Kim Høgh. Kim Høgh er nu foreningens konstituerede formand indtil generalforsamlingen i marts.

"Der har gennem længere tid udviklet sig en klar uenighed i bestyrelsen om drift og udvikling af Danske Torpare, og det har medvirket til et forringet samarbejds miljø," siger Kim Høgh.

Han blev på et bestyrelsesmøde den 17. december konstitueret som formand.

Frustrationen blev for stor

Redaktionen har spurgt Bjørn Nielsen og Bent Hansen, hvorfor de har valgt at trække sig fra bestyrelsen. De er vendt tilbage med et fælles skriftligt svar, som lyder således:

"Der er fra flere sider rejst et ønske om, at vi giver en forklaring på vores pludselige udtræden af bestyrelsen. Dette vil vi forsøge med dette indlæg.

Det ligger os indledningsvis på sinde at understrege, at beslutningen ikke er taget i vrede eller som en spontan indskydelse. Det er en gennem længere tid

nøje overvejet beslutning, idet vi er fuldt ud klare over, at vores hurtige exit har efterladt foreningen i et vist korterevarende vakuum, men det var vores fælles vurdering, at foreningen på den lange bane var bedre tjent med, at vi ikke længere var en del af bestyrelsen. Frustrationen blev simpelt hen for stor, og samarbejdet var ikke længere eksisterende."

Glæden skal genskabes

Den konstituerede formand siger, at der er optimisme i bestyrelsen og en vilje til at komme videre.

"Der er stor gejst og vilje hos alle bestyrelsesmedlemmer og suppleanter til at tage over efter de afgående bestyrelsesmedlemmer og sikre en samarbejdende bestyrelse, der understøtter en på alle måder velfungerende forening," siger Kim Høgh, og han fortsætter: "Min opgave er indlysende at genskabe sammenhængskraften, glæden over at sidde i Danske Torpares bestyrelse på medlemmernes vegne, finde viljen til hele tiden at søge de bedste løsninger for foreningen og sikre en rettidig og korrekt kommunikation om vores indsats."

Sådan ser bestyrelsen ud nu

Anders Grand fortsætter som næstformand og overtager også posten som

kasserer. Claus Egeris Nielsen fortsætter som bestyrelsesmedlem og formand for aktivitetsudvalget. Bjørn Donnis fortsætter som bestyrelsesmedlem og leder af foreningens tekniske rådgivning. Og Lisbeth Bekker går fra suppleant til at være medlem af bestyrelsen. Hendes opgaver drejer sig særligt om kommunikation og frivilligindsatsen. Bestyrelsens femte medlem er altså Kim Høgh, som kommer fra suppleanternes rækker og skal fungere som konstitueret formand indtil generalforsamlingen.

Bjørn Nielsen blev i 2012 valgt som suppleant til bestyrelsen. Året efter blev han bestyrelsesmedlem, og siden 2014 har han været formand – indtil december 2018.

Bent Hansen blev i 2009 valgt som bestyrelsesmedlem i Danske Torpare, og siden da har han også været foreningens kasserer – frem til sin fratræden i december sidste år.

TAK TIL BJØRN NIELSEN OG BENT HANSEN

Bjørn har været en meget kompetent og engageret bestyrelsesformand. Han har været Danske Torpares ansigt udadtil over for samarbejdspartnere, og sammen med bestyrelsen og sekretariatet har han fået sat Danske Torpare på landkortet som interesseorganisation. Bjørn har også været en meget synlig og tilgængelig formand over for medlemmerne.

I 2012 blev han valgt ind i bestyrelsen som suppleant og året efter som bestyrelsesmedlem, og i 2014 blev han valgt som formand for bestyrelsen. Bjørn var frivillig i jurarådgivningen i seks år fra

2008 til 2014 og har lagt mere end seks års bestyrelsesarbejde i foreningen, heraf fire år som formand. Bjørn har sat et stort og positivt aftryk på hele foreningen med sit engagement og sin måde at være på.

Bent Hansen har siden 2009 været medlem af bestyrelsen som foreningens kasserer. Bent har passet på pengene og har lagt et stort arbejde i budgetstyring og alt, hvad der har med foreningens overordnede økonomi at gøre.

Herudover har han over for foreningens medlemmer været et meget tilgængeligt og imødekommende besty-

relsesmedlem, som har gjort en dyd ud af at være synlig og til stede til diverse arrangementer i Danske Torpare.

Formand Bjørn Nielsen og kasserer Bent Hansen trådte begge ud af bestyrelsen den 12. december 2018.

Både Bjørn og Bent forbliver som aktive i Danske Torpare – Bent som frivillig i skov-netværket og Bjørn som frivillig i andelsnetværket.

Danske Torpares bestyrelse og sekretariatschef

FÅ TRAILEREN GRATIS MED FÆRGEN

Skal der køres inventar til torpet, eller er tiden moden til at få sendt en masse skrammel fra den gamle *ladugård* på lossepladsen? Alle medlemmer af foreningen med behov for lidt trailer-kørsel i foråret kan glæde sig over, at den populære trailer-ordning fortsætter. Frem til og med den 31. maj kan medlemmer af Danske Torpare få en almindelig trailer gratis med ForSea Ferries (det tidligere Scandlines) på ruten Helsingør-Helsingborg. Ordningen gælder ligesom tidligere kun i tidsrummet klokken 18.00 – 6.00.

For at få traileren gratis med skal man bruge 10- eller 20-turskort og vise sit gyldige medlemskort fra Danske Torpare. Og det skal understreges, at man skal vente, indtil klokken har passeret 18.00, før man kører gennem billetlugen ved færgen.

Skal man have en trailer med uden for gratisperioden, skal man klippe to gange på sit 10- eller 20-turskort.

Ordningen omfatter ikke bådtrailer, hestetrailer, campingvogn, bus eller lastbil.

BILLIGERE AT SEJLE MELLEML JYLLAND OG SVERIGE

Der er godt nyt for Danske Torpares jyske medlemmer. Foreningen har netop forhandlet en ny aftale på plads med Stena Line, så medlemmer kan få helt op til 30 procent rabat på ruterne Grenå-Varberg og Frederikshavn-Göteborg.

Tidligere fik man 10 til 15 procent rabat, men nu er rabatten ændret, så det er langt billigere at sejle uden for højsæsonerne. I månederne januar, marts, oktober, november og december er der 30 procent at spare på billetten. Juli og august var før ikke omfattet af rabatten, men nu sparer medlemmer af Danske Torpare 10 procent i juli og 25 procent i august.

Som noget nyt gælder rabatten også, hvis man sejler mellem Jylland og Norge på ruten Frederikshavn-Oslo.

SÅDAN FÅR DU DIN FÆRGE-RABAT

Klik ind på foreningens hjemmeside, og følg denne sti: www.torpare.dk > Medlemsfordele > Færge

Nederst på siden om medlemsfordele i forbindelse med færgeoverfart er der et link til rabatten. Det kræver, at man er logget ind som medlem af Danske Torpare.

Den lave svenske krone-kurs gør, at det på nogle tidspunkter kan betale sig at bestille sine billetter på Stena Lines svenske hjemmeside (her kan man dog ikke bruge medlemsrabatten).

SÅ MEGET SPARER DU

Spar 30 % i januar, marts, oktober, november og december

Spar 25 % i april, maj, august og september

Spar 20 % i februar

Spar 15 % i juni

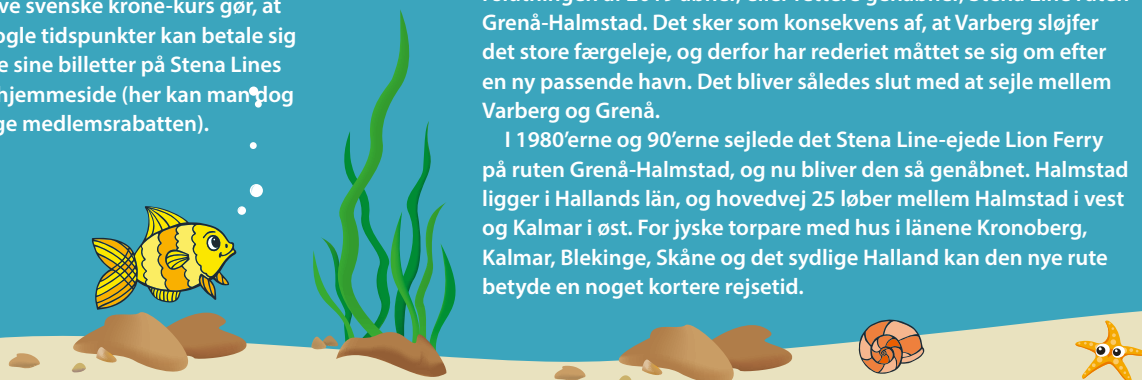
Spar 10 % i juli

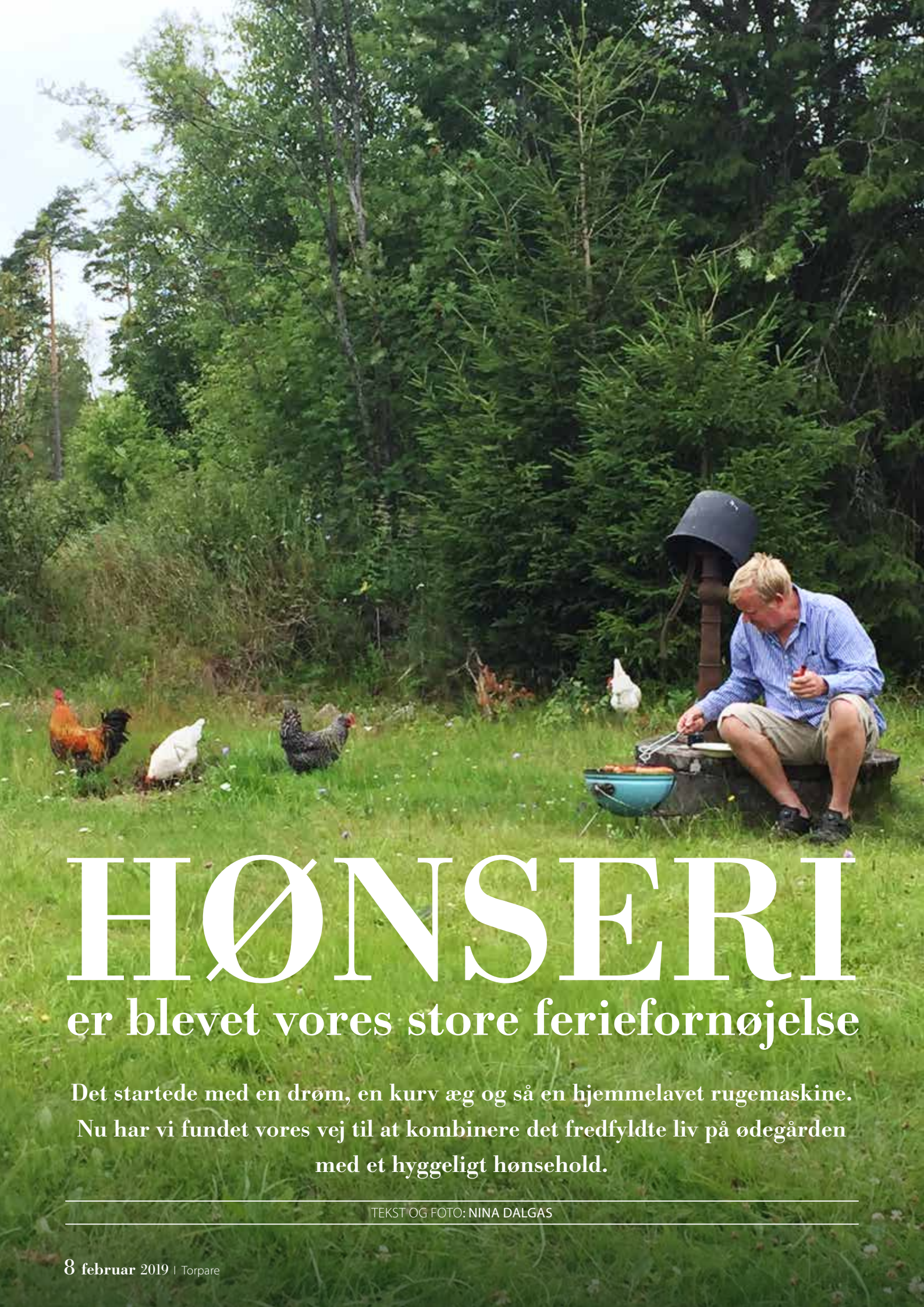

NY RUTE UNDER OPSEJLING

I slutningen af 2019 åbner, eller rettere genåbner, Stena Line ruten Grenå-Halmstad. Det sker som konsekvens af, at Varberg sløjfer det store færgeleje, og derfor har rederiet måttet se sig om efter en ny passende havn. Det bliver således slut med at sejle mellem Varberg og Grenå.

I 1980'erne og 90'erne sejlede det Stena Line-ejede Lion Ferry på ruten Grenå-Halmstad, og nu bliver den så genåbnet. Halmstad ligger i Hallands län, og hovedvej 25 løber mellem Halmstad i vest og Kalmar i øst. For jyske torpare med hus i länen Kronoberg, Kalmar, Blekinge, Skåne og det sydlige Halland kan den nye rute betyde en noget kortere rejsetid.

A man with blonde hair, wearing a blue button-down shirt and khaki shorts, is sitting on a wooden stump in a grassy field. He is cooking food in a blue pot on a small, dark metal stove. A black bucket is hanging from the top of the stove. In the background, there is a dense forest of tall evergreen trees. Several chickens are scattered in the grassy area: a rooster with orange and black feathers, a white hen, and a black hen. The overall scene is peaceful and rural.

HØNSERI

er blevet vores store feriefornøjelse

Det startede med en drøm, en kurv æg og så en hjemmelavet rugemaskine.
Nu har vi fundet vores vej til at kombinere det fredfyldte liv på ødegården
med et hyggeligt hønsehold.

TEKST OG FOTO: NINA DALGAS

Vores torp var engang en mindre gård. Der er spor efter dyrehold: båse til to køer, en fold til en hest, en sti til et par grise, og så har der været høns. Hver sommer har vi tænkt på, hvor skønt det engang skal blive at hive de danske teltpæle op, købe et hold høns og så slå sig ned. Et stille, roligt liv i pagt med naturen væk fra stenbroens stress og jag. Dèt har lange udsigter for vores vedkommende.

Efterhånden havde vi dog talt så meget om vores drøm, at nabo Kalle og Ylva en påske tog os på ordet: De kom med en gave. Det var hønseæg. Meget fint, det er altid dejligt med æg.

"Mærk på dem," sagde Kalle.

De var varme! Kalle og Ylva havde købt seks æglæggende "fabrikshøner", og planen var, at de skulle bo i deres stald om vinteren og komme på koloni hos os i sommerferien. Lidt forsmag på drømmen. "Joint venture-høns," kaldte Kalle dem.

På fri fod

Vi havde et gammelt vaskehus, som nu blev hønsehus. Vi sømmede det til med fintmasket net, så ræv, kat og mink ikke kunne komme ind. Så satte vi pinde op og en redekasse. I begyndelsen var vi meget bekymrede for, om der ville styrte en ræv ud af skoven og tage en høne, hvis de blev sluppet fri udendørs, så vi byggede et ude-bur, som hønsene kunne være i gennem dagen. De viste med al tydelighed, at de gerne ville ud til os i haven, så efterhånden fik de lov at gå frit.

En dag vovede en af hønsene sig et godt stykke ned ad vejen mod skoven

bag os. Da jeg indhentede den, så jeg, at der lå en lille hugorm foran den. Nu var gode råd dyre, men før jeg nåede at redde hønen, havde den hakket hugormen ihjel. Haps! Høns er ikke sådan at kue.

Madjagt og æglægningskoncert

Det viste sig, at der fulgte god underholdning med at have høns. Når man holder lidt øje med dem, opdager man, at hver høne har sin personlighed og sin plads i hierarkiet. Deres verden er ikke stor, men handler om at finde mad og ikke gå glip af næste godbid.

Madjagten fører ofte komiske scener med sig: En høne fandt lidt gavebånd, og straks gik den vilde jagt, og gavebåndet gik fra næb til næb. En hane kastede sin kærlighed på min mand, Gert, som en dag havde fodret den med lidt bacon. Den fulgte ham nu i tykt og tyndt og kaldte og skældte på hønsene, hvis de ikke fulgte trop. Vi måtte lukke hanen inde, da Gert skulle ned i bunden af vores

grund og fælde træer, for ellers var den fulgt med til skovs.

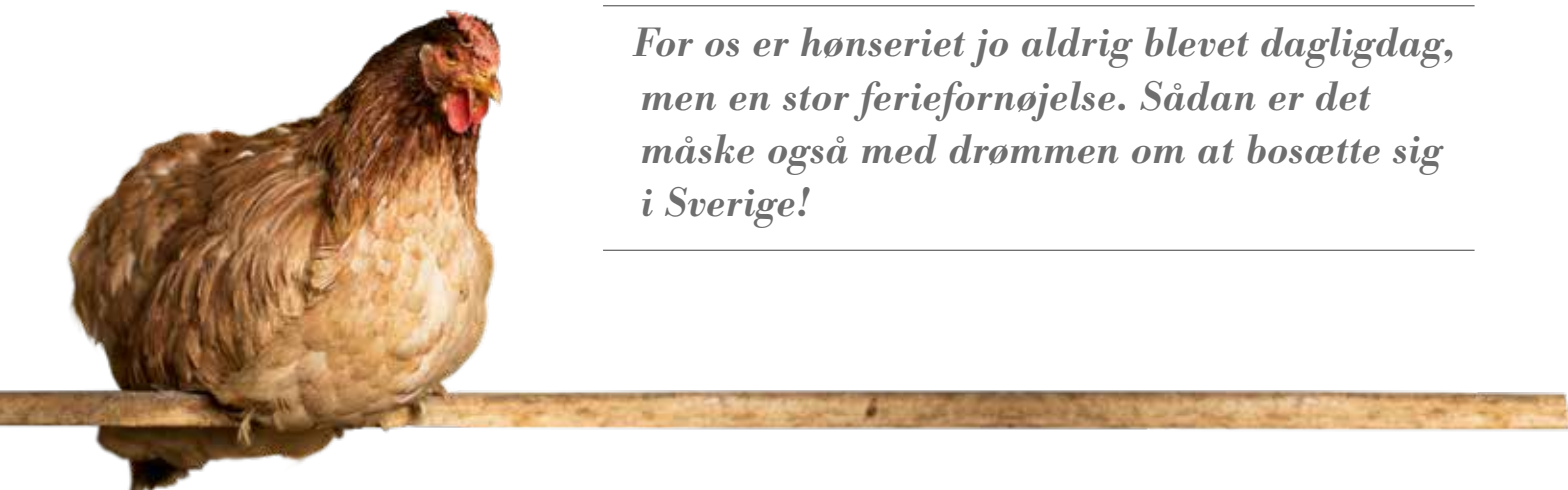
Ud over madjagten er der æglægnings-koncerten, når en høne stolt proklamerer, at nu er ægget lagt, hvorefter hele flokken stemmer i og går i selvsving. Først troede vi, der var noget galt, og at nu var ræven kommet, men hønsene var bare stolte, og med god grund: et æg om dagen; *kein Hexerei, nur Behändigkeit!*

Fabrikshønsene var nemme at håndtere. Om aftenen søgte de selv ind på øverste pind i vaskehuset, så skulle vi bare sørge for at sige "Godnat, de damer" og lukke døren. Ræven vovede sig aldrig nær, og den røde glente susede over huset et par gange, mere blev det ikke til, og det var selvsagt en fornøjelse dagligt at kunne hente den lille bakke æg.

Bondefanget

Da sæsonen var slut, flyttede hønsene hjem til Kalle og Ylva, som havde savnet dem. Næste år købte Kalle yderligere et hold kyllinger til at supplere de seks fabrikshøner med. Denne gang fandt han dem via nettet. Da Kalle hentede de halvstore kyllinger, garanterede sælgeren, at der var flest høner iblandt og smilede stort. Det viste sig siden at være en flok haner, og sælger var ikke at finde igen! Ud på høsten var hanerne blevet så store og hårde ved hinanden, at nogle af dem måtte slagtes. Det klarede vi ved fælles

For os er hønseriet jo aldrig blevet dagligdag, men en stor feriefornøjelse. Sådan er det måske også med drømmen om at bosætte sig i Sverige!

hjælp, og belønningen var en god gryde *coq au vin*.

Siden har hønseriet udviklet sig. Kalle er lidt af en opfinder, og han byggede selv en rugemaskine af en kasse, lidt rockwool og en elektrisk pære. Den krævede en del opmærksomhed, men den virkede, og et lille hold kyllinger – vel at mærke af begge køn – så dagens lys. Da Kalle et år derefter fyldte 40, benyttede vi lejligheden til at forære ham

en rugemaskine. Den har siden stabilt medvirket til, at der altid er en lille flok, der kan komme på koloni hos danskerne.

Vinteren har det med at udfordre drømmene

For os er hønseriet jo aldrig blevet dagligdag, men en stor feriefornøjelse. Sådan er det måske også med drømmen om at bosætte sig i Sverige!

Hvert fint forår, dejlig sommer og smuk sensommer vil vi allerhelst stå af ræset og være på ødegården, men vinteren i Sverige er godt nok lang, og det er bekvemt at have alle storbyens tilbud til at spæde den op med.

Alligevel har man jo altid lov at drømme og glæde sig til næste sommers hønsehold. ■

Gert og Nina forærede naboen Kalle en rugemaskine på hans 40 års fødselsdag. Den sikrer en jævn strøm af kyllinger til begge husholdninger.

Vi kan tilbyde lån
uanset om du
skal købe eller
allerede har et
fritidshus.

Er din drøm en skihytte i smukke Dalarna?

Uanset hvor i Sverige dit drømmefritidshus findes,
kan vi hjælpe dig med rådgivning og finansiering
fra vores kontor i København.

Sammen med vores samarbejdspartner Tre Kronor Försäkring tilbyder vi attraktive
fritidshusforsikringer til dig, som har en Danske Torpare pakke hos Swedbank.

Vil du vide mere om vores pakker til Danske Torpare?
Kontakt os eller læs mere på www.swedbank.dk

DE HADER SVENSK RADIO OG STANKEN AF TARVELIG DEODORANT

Nej, det er ikke fritidshusejerne, vi taler om her, selv om det samme måske kan siges om dem. Vildsvinene – det er dem, der ikke kan fordrage lugten af billig armgas og svensk popmusik. Men det vigtigste er at have flagrende ting hængende i haven. Og så er det bare ekstra effektivt, hvis det lugter af discount-parfume. Det er i hvert fald konklusionen på tre henvendelser, redaktionen har fået som følge af det seneste svin-gå-væk-tip i december-bladet. Nedenfor beskriver de tre medlemmer af Danske Torpare deres erfaringer med de nævnte midler mod vildsvin i haven:

Billig og ildelugtende deo

For fire-fem-seks år siden var vi noget plaget af vildsvinenes "bökning" i vores græsplæne, hvilket jeg fortalte til en lokal svensker på et møde i Hembygdsgården.

Han fortalte, at jeg blot skulle lave nogle pinde (sådan nogle man pinder brædder op med, når man har malet dem) på 40-50 centimeter, og så hæfte nogle klude på (10 x 15 centimeter – fra en gammel undertrøje), stikke dem i jorden med cirka fem meters mellemrum

og sprøjte kludene med det billigste og mest ildelugtende deodorantspray fra ALDI.

Dette har vi nu gjort rundt om – cirka 20 stk. - hvor vi vil holde svinene ude. Hver gang inden vi kører hjem, går vi lige en runde og sprøjter. Siden har vi ikke fået bökad græsplænen.

Med venlig hilsen
John Bredahl

Slem larm fra radioen

Vi har haft besøg af vildsvin flere gange, men aldrig når der var sat pinde op med gamle klude på, T-shirts / håndklæder/ arbejdstøj. Som en ekstra sikkerhed fik kludene en omgang deodorant.

En ting mere, jeg har lavet mod vildsvin, er en udvendig LED-projektør med bevægelses-sensor (som tænder for lyset ved bevægelse). Fra den snupper jeg strømmen, så ved bevægelse tænder lyset, og radioen starter med at larme. Men det, der er det mest effektive, er T-shirts med deodorant på.

Finn Simonsen,
torpare i 10 år

Masser af plastik-strimler

Læste artiklen om vildsvin, og vi har haft tilsvarende udfordringer.

Vi har gennem mange år haft succes med at hænge en til to meter lange, strimlede plastik-stykker op. Vi klipper grøn presenning og tilsvarende ting ud og hænger det rundt om huset og i grene på træerne.

Ole Schmitto

BLIV KLAR TIL FASTEN MED SEMLOR

Hvis man skal holde sig på traditionernes smalle sti, spiser man kun *semlor* på *fettisdagen*, som i Danmark hedder hvide tirsdag. Denne festdag er dagen efter fastelavnsmandag og markerer den sidste dag inden fasten. Og med maven fuld af marcipan- og flødeskumsfyldte *semlor* burde en eventuel faste ikke være noget problem.

Kaloriebomben er meget populær i Sverige, og den bliver ikke længere kun spist på selve *fettisdagen*. Svenskerne køber hvert år mere end 40 millioner *semlor* ifølge Visit Sweden. Og så er der ikke taget højde for alle de svenske fastelavnsboller, der bliver bagt ude i de små hjem.

Man kan selvfølgelig selv kaste sig ud i at bage *semlor*, men hvis man ikke har mod på det, er det heldigvis en smal sag at opstøve det populære bagværk. Langt de fleste bagere og konditorer står nemlig klar med bollerne i hele perioden mellem jul og påske.

10 BUD TIL HYPPIG GEN-ERINDRING

På væggen i den gamle ødegårds fine stue, *salen*, hænger en tekst i glas og ramme. Det er torp-elskerens ti bud. Da et af foreningens medlemmer faldt over de kloge ord i magasinet *Gård&Torp*, nr. 11 fra 2017, besluttede han, at de burde bevares i huset til jævnlig læsning og hyppig gen-erindring. De fortjente at blive rammet ind og hængt op.

“BYGGNADS-VÅRDARENS 10 BUDORD” lyder overskriften, fulgt af opfordringen:
“Läs då och då. Huset kommer att tacka dig!”

1. Om möjligt, bo i huset en tid innan du börjar arbeta med det.
2. Försök förstå och tillämpa den gamla byggnadstekniken.
3. Gör så få ingrepp som möjligt. Reparera i stället för byt.
4. Förebygg skador.
5. Använd samma material och tekniker som redan finns i huset, om de fungerar.
6. Vårda byggnaden på dess egna villkor. Nya tillägg underordnar sig det äldre.
7. Ta tillvara historiens spår, bevara karaktären. Godkänn slitage, snedhet, årsringar från skilda tider och lite skavanker.
8. Utemiljö och byggnader är en helhet.
9. Dokumentera husets historia och de ingrepp du gör.
10. Det finns inget sådant som underhållsfria material!

Dansk Ej. Consult

Østerbrogade 113

2100 Kbh. Ø

Telefon 3929 2997

Efter kl. 16 på 4053 3007

info@svenske-huse.dk

HJÆLP, vi mangler huse til kapitalstærke købere

Ring uforpligtende til Dansk Ej. Consult. Vi har siden 1980 vurderet over 4.700 svenske huse og solgt over 3.000 huse i Sverige.

Salgssalær 3,5 til 7,5% alt inkl. (min. dkr. 32.000,-)

Vi er ved telefonerne alle årets 365 dage

Ejendomsmæglerfirma ELO & DSE & REG. svensk mæklare.

- **Din garanti for en sikker handel. CVR 10638070.** Uændret siden 1979

Se mere på www.svenske-huse.dk

v/ ejendomsmæglerne Henrik & Jonas Håkansson

Modtag medlemsnyt på mail

Hver måned sender Danske Torpare nyt ud på mail. Her kan medlemmerne holde sig opdaterede om, hvad der sker i foreningen, hvad der rører sig i Sverige, nyttig viden for husejere samt information om spændende arrangementer i nærheden af dig. Tilmeld dig nyhedsbrevet nemt og hurtigt på hjemmesiden, og modtag seneste medlems- og lokalnyt direkte i indbakken.

**JURIDISK
BISTAND**

- Køb og salg af fast ejendom
- Generationsskifte
- Arv og gave
- Konfliktløsning
- Sameje og foreninger
- Servitut, arrende, brugsret

ADVOKAT**LARS HOLM RASMUSSEN**

Kontor:

Søgade 16, 4100 Ringsted

Post:

Dronning Margrethesvej 27, 4100 Ringsted

Tlf. 20 99 18 00

e-mail: advokat@nordjura.com**Gør dit torp til et Smart Home!**

Styring af lys og varme med temperaturovervågning

Kameraovervågning med alarmering

Router og antenner til mobilt bredbånd

Vandtæt GPS-tracker til husdyr

GSM-kontakt til tænd/sluk

Husk
Torpare
rabat

FirstShop ApS • 4516 4355 • www.firstshop.dk • team@firstshop.dk

Hvad vælger du?

nyt - eller unikt renoveret ...

Uanset hvad du vælger, har vi det i vores samling.

Stort udvalg af nye og brugte ovne og pejse

Køb - Salg - Restaurerer - Installerer

- Skorstensrenovering og
murerarbejde ved installation.

- Renovering af kakkelovne

- Morsø ovne

- KMP pellets ovne

Rosenlundsvägen 3
SE-312 05 Skottorp
Tel +46 (0)430-201 23
www.spis-kamin.se

Åbent:

Man 17-19, Ons 17-19

Lør 10-13

eller efter aftale

Separets topmodeller
Villa 9000/9010
- 50.000 solgte

kun kr. 5.595,-

"Det bedste, jeg nogensinde har gjort"

Flot foretrukket kildesorterende muldtoilet til torpet.

Stor succes ved test i 90 hjem. Hent brochure, se film samt informationer om åbent hus arrangementer på: www.backlund.dk

KONTAKT OS
ANGÅENDE DIT NYE
TOILET PÅ TORPET!

BACKLUND ApS

Holmebjerg 21 • 2950 Vedbæk • T: 6093 1453

E-post: backlund@backlund.dk • www.backlund.dk

Kjellqvists Allservice

Vi arbetar i hela Skåne samt södra Småland och Halland

- Installerar/reparerar kaminer och skorstenar.
- Nedplockning av "besvärliga" träd.
- VVS-auktoriserad för Säkert vatten.
- Installerar och servar värmepumpssystem
- Utför alla sorters snickeriarbeten.

I samarbete med XL-Bygg Osby

+46 732-02 71 91

+46 451-227 91

www.kjellqvistsallservice.com

info@kjellqvistsallservice.com

Insatsrör med
30 års garanti

DEN GAMLE SKOLE I SKOGHULT ERTIL SALG

Efter 17 vidunderlige år i Den gamle Skole i Skoghult i det østlige Småland, er det tid for os at vende tilbage til Danmark. Derfor sætter vi nu vores hus til salg:

Et klassisk rødt svensk træhus – bygget i 1865, på 165 kvadratmeter, med 2 toiletter og 8 værelser, som er fordelt på 2 etager. Derudover er der kælderens, hvor vi har installeret jordvarme, som giver billig og effektiv varme. Gæstehuset – 40 kvadratmeter, garage og en splinterny vandpumpe og en meget fin sommerstuga.

Endelig er der den store have på 3494 kvadratmeter, hvor vi gennem årene har dyrket økologiske grøntsager. I dag via 13 effektive højbede. Vi skal heller ikke glemme vores brønd, hvor vi får rent og dejligt koldt vand fra 40 meters dybde.

Ellers: Et gammelt hus, som er topmoderne inden døre, og snart får vi fiberet, og der er bare otte hundrede meter til Lille Hindsjö, hvor vi bader.

Priside: 850.000 danske kroner. Hvis du er interesseret i at købe vores hus, er du velkommen til at kontakte os via mail eller telefon: bertill@bertillnordahl.dk ☎ 40 29 34 92.

Se Facebook, hvis du vil se fotografier: "Lilla Galleriet i Skoghult i Småland".

Skoghult ligger i det østlige Småland på vej 125, som går fra Fagerhult til Kalmar. Der er 50 km til Kalmar, 30 km til Nybro og 3 km til Alsterbro, hvor Konsum findes.

Venlig hilsen
Lene Hein Sørensen og
Bertill Nordahl

FEBRUARS TORPARE-KRYDSORD

Krydsord kan være en sjov måde at lære nye ord på. Men hvis krydsordet er for let, lærer man intet – så frem med ordbogen, eller søg på sprogbro.org for at få hjælp.

KRYDSOGTVÆRS: VIVI FAHNØE

Synonymerne til ordene i ordlisten indføres i diagrammet ud for det tilsvarende tal, enten lodret eller vandret. Går du helt i stå, er der hjælp at hente på side 42, hvor du kan se den rigtige løsning. God fornøjelse!

	1	2	3			4	5	6	7	
8					9		10			11
		12		13		14				
15	16			17				18	19	
	20					21				
22				23	24			25		26
		27	28				29			
30	31						32		33	
	34					35				

Vandret:

1. Alg. 4. Undvara. 8. Klåda. 10. Elakt.
12. Snökedja. 15. Tagg. 17. Äcklig. 18. Mat.
20. Sälja. 21. Hastighet. 22. Däggdjur.
23. Uppvaktnig. 25. Sett. 27. Strålande.
30. Murgröna. 32. Metall. 34. Eldstad.
35. Adverb.

Lodret:

1. All. 2. Politisk vilde. 3. Arvsanlag. 5. Fot.
6. Snömassor. 7. Svordom. 8. Käpp. 9. Sked.
11. Kran. 13. Älgko. 14. Matkalas. 16. Frysa.
19. Ana. 22. Rova. 24. Oro. 26. Redskap.
28. Ljum. 29. Öga. 31. Ton. 33. Träckla.

Danske Torpare afholder løbende kurser om juridiske og skattemæssige emner. Hold øje med aktivitets-siderne i dette blad, eller klik ind på www.torpare.dk, hvor man kan få det fulde overblik. Foto: Gert Olsson / Shutterstock.com.

NÅR DØD OG SKILSMISSE KRÆVER SIN RET ...

Hvordan håndteres de nødvendige ændringer i ejerforholdene? Og hvad lurder der af klassiske fejl?

TEKST: LARS HOLM RASMUSSEN

Emnet ejerskifte ved dødsfald er omtalt i to artikler i TORPARE nr. 134 og 135 fra februar og april 2011. Bladene er tilgængelige via foreningens internetside (*Om foreningen > Medlemsblad*). Artiklerne, der handler om henholdsvis længstlevende ægtefælles overtagelse af den svenske ejendom efter førstafdøde og om dødsboets og arvingernes dispositioner efter længstlevendes død, giver stadig dækkende information om, hvordan man forholder sig, når ejerskabet til den svenske ejendom skal ændres som følge af ejerens død. Vi opfordrer til, at man læser disse artikler.

I denne artikel gives et resumé med fremhævelse af hovedtrækkene og en kort omtale af enkelte ændringer og klassiske fejl.

Hvilke dokumenter skal sendes til Sverige?

På samme måde, som når ejerskifte på

aktiver i Danmark skal registreres, spiller *skifterets-attesten* en central rolle i den dokumentation, der skal indsendes til den svenske tinglysningsmyndighed. Skifteretsattesten er længstlevende ægtefælles eller arvingernes bevis for, at de er berettiget til at træffe beslutninger om dødsboets forhold.

Til forskel fra Danmark, hvor skifteretsattesten i sig selv er nok ved tinglysning af ejerskifte, skal der også forevises *Formueoversigt* eller *Åbningsstatus*, som er den blanket, de efterladte indsender til skifteretten med oversigt over afdødes værdier og gæld. Selv om ejendommen ligger i Sverige, hører den med blandt afdødes aktiver og skal oplyses til de danske myndigheder.

Ejendommen skal identificeres med matrikelnummer (*fastighetsbeteckning*) eller korrekt postadresse. Det er ikke nok, at der står "svensk ejendom" eller "Sverige", sådan som det ofte ses. Skifterettens personale er flinke til at hjælpe de efter-

ladte med at udfylde formueoversigt og åbningsstatus, men kommer ofte til at forenkle udfyldelsen så meget, at blanketterne bliver ubrugelige i forhold til den svenske tinglysning.

Husk underskrifter om kopiers rigtighed

Det er tilstrækkeligt, at skifteretsattesten indsendes i kopi, hvis indsenderen på kopien tilføjer og underskriver en ordlyd om, at "kopiens rigtighed bekræftes". Formueoversigt og åbningsstatus skal helst være en kopi af det underskrevne eksemplar, som skifteretten fik. Alternativt kan man på en ikke-underskrevet kopi tilføje – på underskriftlinjerne – at den er "overensstemmende med indsendt originaleksemplar" og underskrive på ny.

Sammen med skifteretsattesten og formueoversigten eller åbningsstatus indsendes et følgebrev, hvori længstlevende ægtefælle eller boets arvinger i forening ansøger om *lagfart* til ejendommen. Ejendommen omtales med matrikelnummeret. Ansøgningen underskrives, og der tilføjes tydeligt navn og dansk adresse.

Ansøgning og bilag sendes til *Lantmäteriet Fastighetsinskrivning, 761 80 Norrtälje, Sverige*, som er fælles postadresse for alle regionale tinglysningskontorer. Originale dokumenter bliver tilbagesendt, når tinglysningen er gennemført. Der er ikke mulighed for at indsende elektroniske eller digitale ansøgninger.

For længstlevende er der hermed etableret en definitivt registreret ejendomsret. Længstlevende har så at sige fået "skøde" på ejendommen.

Adkomst i boets navn eller i arving(er)s navn?

For arvingerne, som ofte er børnene efter førstafdøde og længstlevende, melder sig spørgsmålet, om man ønsker *lagfart* (adkomst) i boets navn eller i én eller flere arvingers navn personligt.

Man søger *lagfart* for boet, hvis man har til hensigt at sælge ejendommen til fremmede eller til familiemedlemmer. Det er altså et midlertidigt skridt.

Hvis det derimod er meningen, at alle arvinger eller en del af dem skal overtage ejendommen som arvinger, viser man denne beslutning over for tinglys-

nings-myndigheden ved at indsende enten den afsluttende danske boopgørelse – hvori ejendommens udlæg til arvingerne beskrives blandt alle andre aktivers udlæg – eller et særligt, kortfattet (helst svensksproget) skiftedokument, hvori man udelukkende omtaler arvingernes beslutning om at overdrage ejendommen til den-og-den navngivne modtager. Se nærmere herom i artiklen fra april 2011.

Skatteverket er ikke tinglysningmyndighed

At rette henvendelse til *Skatteverket* er både unødvendigt og meningsløst. Skatteverket bliver automatisk underrettet fra Lantmäteriet, når tinglysning af ejerskifte finder sted. Skatteverket tager imidlertid også imod henvendelser om ejerskifte, men registrerer kun ændring af, hvem der er skattebetaler og ikke, hvem der formelt ejer ejendommen; og derved kan man komme i den vildfarelse, at det juridiske ejerskifte også er blevet registreret.

Værdiansættelse og afgifter

Værdiansættelsen er et særligt spørgsmål. Danske myndigheder, som jo har en mening om denne af hensyn til den danske boafgift, har ændret praksis gennem årene. Lige nu er reglerne forenklet derhen, at man tager udgangspunkt i den aktuelle svenske vurdering, som reduceres med samme nedslag på 15 procent, som i mange år har været gældende for familieoverdragelser på ejendomme i Danmark. Den reducerede værdi skal naturligvis omregnes til danske kroner; og til dette anvendes valutakursen på det tidspunkt, hvor ejendommen overdrages ifølge boopgørelsen eller skiftedokumentet.

Herved er der taget stilling til det

grundlag, som danske myndigheder beregner afgift ud fra. Om samme værdi skal gælde i familiens eget opgør – hvis ikke alle arvinger overtager ejendommen i fællesskab – er et andet spørgsmål, som man selv må forhandle sig frem til og eventuelt indhente fagfolks mening om. Det gængse redskab til fastsættelse af handelsværdi er at bede én eller to ejendomsmæglere om at give en salgsvurdering, som for tiden koster omkring 3.000 SEK.

Tinglysning af længstlevendes, dødsboets eller arvingernes overtagelse af ejendommen koster en fast *expeditionsavgift* på 825 SEK. Den opkræves ved faktura, efter at tinglysningen har fundet sted.

Skilsmisse

Når ægtefællers økonomiske fællesskab ophører ved separation og skilsmisse, er der behov for at tage stilling til, hvem af ægtefællerne der fortsætter ejerskabet til den svenske ejendom. Har ejendommen hidtil været registreret i den ene ægtefælles navn, og samme fortsætter som ejer, er der intet at meddele til de svenske myndigheder. Det økonomiske opgør, som har ledt frem til dette resultat, er uden interesse for svenskerne.

Har ejendommen været ejet halvt af hver ægtefælle, eller overgår den fuldt ud fra den ene til den anden, skal der indsendes en form for aftaledokument, der dokumenterer ex-ægtefæl-

lernes enighed om den fremtidige placering af ejerskabet. Dokumentationen kan være den *bodelings-overenskomst*, der ofte oprettes som led i det danske formueopgør, og hvori den svenske ejendoms overgang til den ene ægtefælle beskrives udførligt og enkelt, så det forstås af den svenske tinglysningmyndighed eller – og mere hensigtsmæssigt – et kortfattet svensksproget dokument, der henviser til parternes skilsmisse- eller separationsbevilling og udtrykker deres enighed om ejendommens fremtid. Se detaljer om ordlyden i en artikel i *TORPARE* nr. 136 fra juni 2011.

Den praktiske ekspedition

Som ved behandlingen af ejerskifte ved dødsfald skal dokumentationen (bekræftet kopi af skilsmissebevilling og original bodelings-overenskomst eller svensk *bodelningsaftale*) være ledsaget af en underskrevet ansøgning om lagfart fra den, der skal være ejer fremover. Ansøgningen sendes til Norrtälje som nævnt ovenfor. Også i dette tilfælde opkræves tinglysningssafgift på 825 SEK.

Husk skattevirkningen – den kan overraske

En særlig svensk foreteelse er beskattningen af *avance ved salg*. Beskattningen sker kun ved salg og hverken ved overdragelse til efterlevende ægtefælle ved død, til arvinger som arv eller til ægtefælle ved bodeling i forbindelse med separation eller skilsmisse.

Den skattepligt, som tidligere ejer ville have, såfremt ejendommen blev solgt, bliver i disse situationer overtaget og videreført af næste ejer (ægtefælle, arvinger, ex-ægtefælle). Sælger en af disse på et senere tidspunkt, bliver pågældende beskattet af avancen for hele perioden fra forgængerens forudgående køb, og til man selv sælger. Den pågældende har så også ret til at anvende såvel overdragerens fradrag for dennes ejertid som dem, man selv har optjent.

At denne skjulte skattevirkning følger med i næste led, kan være vigtigt at huske, når der mellem arvingerne i et dødsbo eller mellem ægtefæller i en bodeling forhandles om, hvilken værdi ejendommen reelt skal anses at have i det indbyrdes regnestykke. ■

Lars Holm Rasmussen er Danske Torpares advokat.

Udlej dit sommerhus

når du ikke selv bruger det

-og tjen ekstra penge på dit sommerhus

Kontakt os
hvis du
vil vide mere!

Markedets bedste
tryghedsforsikring

Gæster fra hele Europa

Lang udlejningssæson

Mere end 20.000
udlejningspartnere

25 % rabat på NOVASOLs
50.000 ferieboliger i 28 lande

Sveriges største formidler af feriehusudlejning
+46 (0)31 304 55 70 | novasol@novasol.se | www.novasol.se

DA HALVDELEN A I NORGE OG SVER

Fimbulvinteren som forvarsel for Ragnarok kendes både fra norrøn mytologi og fra det finske nationalepos, Kalevala. Nu har forskere fra forskellige videnskabs-
grene samstemmigt fundet tegn på, at Fimbulvinteren rent faktisk fandt sted.

TEKST: SUZANNE H. CHRISTOFFERSEN

*Ordet fimbul er et
forstærkende præfiks og
betyder meget stor, stærk
eller kraftig. Man kan alt-
så oversætte fimbulvin-
teren til 'den store vinter'.
Kilde: Ordnet.dk.
Foto: Belozorova Elenas /
Shutterstock.com.*

F FOLKET IGE FORSVANDT

»

Første gang jeg hørte om Fimbulvinter, var, da jeg som ung læste Tove Janssons "Troldevinter" om Mumitroldene, hvor ordet Fimbulvinter er nævnt. Dengang befandt jeg mig i en eventyrverden og forstod ikke rigtig begrebet som andet end, at der faldt virkelig meget sne den vinter.

Senere har jeg fundet ud af, at Fimbulvinteren var et forvarsel om Ragnarok i den nordiske mytologi. I Snorres Edda fra Island, hvori den nordiske asa-tro er nedskrevet cirka 1220, omtales Fimbulvinter som en meget streng vinter af tre års varighed. Forskere har nu fundet spor af en katastrofe med store følger for menneske- og dyreliv på den nordlige halvkugle omkring 534-36 efter vor tidsregning.

Himlen formørkes ...

Forskerne er nået frem til, at et eller flere enorme vulkanudbrud – eller muligvis et kæmpe meteornedfald – slyngede store mængder partikler op i atmosfæren, så solen blev sløret, månen næsten utydelig, og stjernerne forsvandt. Solens stråler kunne ikke opvarme jorden – med misvækst, sult og død til følge. Denne tilstand varede i op til tre år i Norden. Kulden berørte også de baltiske stater, Polen og det nordlige Tyskland.

Desuden er der flere steder i verden samtidige beretninger om den tilslørede sol. Således fortæller byzantineren Procopius i sit værk "Vandalkrigen", at der i år 536 skete noget mærkeligt: Solen lyste som månen – uden stråleglans, med mat lys – og fra det øjeblik indtraf sult, krig og anden modgang. En anden samtidig forfatter, romeren Flavius Cassiodorus, fortæller, at solen havde mistet sit sædvanlige lys og fået en blålig farve. Dette varede et helt år, og afgrøderne blev ødelagt af kulden. Endvidere beskriver en syrisk krønike fra denne tid, hvordan solen var formørket om dagen, og at man i Syrien fik en hård vinter med megen sne. I Asien fortæller kinesiske kilder samstemmende om, at man ikke kunne se stjernerne, og at frosten om vinteren førte til stor hungersnød.

I Vølvens spådom fra Snorres Edda beskrives starten på Fimbulvinteren med disse linjer:

*"Sol sortner,
synker land i hav,
fra himlen klare
stjerner forsvinder
brager damp
og livets bål,
spiller høje flammer
mod selve himlen."*

I 1983 publicerede to forskere fra rumfartsadministrationen NASA en videnskabelig oversigt over kendte historiske vulkanudbrud, blandt andet baseret på iskerne-boringer fra den grønlandske indlandsis, der indeholdt stort sulfatnedfald omkring 534-36. Disse oplysninger fik Bo Gräslund, svensk forsker i arkæologi ved Uppsala Universitet, til at formulere en teori om, at det var vulkanudbrud for 1500 år siden, der var årsag til en Fimbulvinter uden sommer flere år i træk. Han påpegede også, at teksten i Snorres Edda ikke blot beretter om den kolde snevinter, men også fravær af somre.

Tegn på 100 år med ekstremt dårlige levevilkår

I de senere år har forskere fra forskellige fagområder fundet flere spor i Norge og Sverige efter den vidtrækkende katastrofe. Man har vurderet, at over halvdelen af befolkningen døde. I Norge har man konstateret en tydelig nedgang i arkæologiske fund fra år 550 frem til 650, hvilket tyder på ekstremt dårlige levevilkår. Ikke alene forsvandt gravene og boligerne. Også viden om fremstilling af vigtigt værktøj gik tabt.

Først efter 650 begyndte livet i Norge at vende tilbage, og en stor del af håndværket blev nyt, fx blev jern nu fremstil-

Forskerne er nået frem til, at et eller flere enorme vulkanudbrud – eller muligvis et kæmpe meteornedfald – slyngede store mængder partikler op i atmosfæren, så solen blev sløret, månen næsten utydelig, og stjernerne forsvandt. Solens stråler kunne ikke opvarme jorden – med misvækst, sult og død til følge.

Ifølge den nordiske mytologi varsler fimbulvinteren jordens undergang. Foto: Sander van der Werf / Shutterstock.com.

let på en helt anden måde. Megen viden og kundskab var åbenbart forsvundet. Mange dygtige guldsmede arbejdede i Rogaland og omegn før 550, men både de og deres håndværk forsvandt pludseligt. Også pottemagere i Vestlandet forsvandt. De var kendte for deres keramik, men den blev ikke fremstillet efter katastrofen.

Naturforskere har flere steder i Norge fundet pollen-spor, der påviser en tydelig ændring i kulturlandskabet i denne periode. Gammelt tømmer bevaret i gamle bygninger viser, at træernes årringe cirka 550 var blevet ramt af frost også om sommeren.

Folk flyttede eller forsvandt

I Norge og Sverige har arkæologer konstateret dramatiske ændringer i landbrugsdrift i samme periode. Folk flyttede eller forsvandt, og der findes næsten ingen gravfund fra denne tid. I Rogaland i Norge faldt antal fund med 87 procent. Men der blev ofret mere guld til guderne end ellers, især guldbrakteatre, det vil sige guldskiver med billeder – sandsynligvis amuletter, som har tilhørt de rigeste mennesker i samfundet. Sammenhængen mellem formørkelsen og fundet af de store mængder guld fra netop denne periode er sandsynlig. Frygten for jor-

dens undergang må have været stor. Man ofrede det dyrebareste, man ejede, for at formilde guderne.

Siden stenalderen var et område ved Jostedalbræen befolket af mennesker med græssende kvæg. Her viser pollenanalyser, at græsset i 500-tallet forsvandt og træerne vendte tilbage – et tegn på, at mennesker og kvæg forsvandt fra egnen.

I Sverige er der ligeledes tydelige spor, som viser, at et stort antal landbrug blev forladt i 500-tallet, og at gamle græsningsarealer groede til skov igen. Det nordlige Sverige blev sandsynligvis helt affolket. I Mälardalen, Öland og Gotland forsvandt 50 procent af befolkningen.

Det kan ske igen, men ...

At denne katastrofe satte spor i den nordiske asa-tro er forståeligt, når man hører om de forskellige forskeres resultater de seneste år. Sagn har hidtil været betragtet som fantasifulde gude- og heltehistorier. Men det viser sig, at de også er vigtige beretninger om, hvor uforudsigeligt naturen kan ændre sig – til fare for livet på jorden.

At Fimbulvinteren var en virkelig hændelse med så ekstrem effekt kom bag på mig. Nu vil jeg med større nysgerrighed forholde mig til de farverige beretninger i Eddaen med en bevidsthed om, at sagn

og legender kan være afspejlinger af reelle udfordringer for mennesker i fortiden.

Kolde vintre, fejlslået høst, hungersnød og sygdom ramte hårdt for 1500 år siden. Vulkanudbrud og meteornedfald kan ske igen. Men med avanceret teknologi, international kommunikation, infrastruktur og handel samt et veletableret fællesskab vil det moderne samfund være bedre i stand til at håndtere sådanne katastrofer. ■

Mere om Fimbulvinter

• Jørgen Jensen: "Danmarks oldtid. Yngre jernalder." Gyldendal, 2006. Side 136-140.

• "Fimbulvinteren er ikke en myte": www.videnskab.dk > Søg på ordet "fimbulvinteren".

• "Året 536", i: Skalk nr. 4, august 2001. Side 28-32.

• Snorri Sturluson: "Edda." På dansk ved Kim Lembek og Rolf Stavnem. Gyldendal, 2013. Side 84-91.

Aletha er ved at lære at
garve skind. Her øver hun
sig på en grævling, som
hun har fundet i vejkanthen.

Hun har startet et nyt liv i Småland

Aletha Camille Bertelsen har skiftet komfort og karriere ud med et simpelt liv tæt på naturen. Uden strøm og vand og med katten Plette som eneste bofælle.

TEKST OG FOTO: MADS VOLQUARTZ

Skal det være langsom kaffe eller hurtig kaffe?" spørger Aletha. Spørgsmålet drejer sig ikke om typen af kaffe, men nærmere om måden, hvorpå vandet bliver opvarmet.

"Langsom kaffe," svarer jeg.

I denne sammenhæng betyder det, at den store brændeovn i stuen får lov at agere komfur. På den måde sparer vi lidt på gassen. Det er nemlig den anden mulighed. Elektricitet er der ikke noget af bortset fra et enkelt bilbatteri, der er koblet til et beskedent solpanel på husets gavl. Batteriet kan til nøds drive nogle lamper, men dem sparer vi også på. Den smålandske vintersol giver nemlig ikke meget solcelle-strøm til bilbatteriet, for den titter nærmest kun uinteresseret op over trætoppene, før den søvnigt ruller sig sammen igen og trækker natten hen over landskabet.

Katten og naboen

Vandet koger i kedlen, og ilden knitrer i Morsøens lysende hjerte. Det er

omtrent de eneste lyde, man kan høre. Bortset fra Plettes spinden. Katten har boet her et par år nu. Navnet henviser til dens pels, som uden skelen til symmetri eller andre æstetiske dogmer består af en spraglet blanding af gyldne og mørke farver. Plette flyttede til Småland lang tid før sin husherre. Aletha har først lige taget springet. I mellemtiden har Stefan, den nærmeste nabo, forsynet Plette med mad.

Stefan er indbegrebet af den nabo, man kunne drømme om som dansk torpare. Han har blandt andet hjulpet med at fælde træer, kløve de umuligt store stykker brænde og passet katten, når Aletha ikke har været der.

Men nu skal det ikke handle om hverken Plette eller Stefan, selv om de hver især betyder meget for Aletha Camille Bertelsen på den rejse, hun har begivet sig ud på.

Farvel til det daglige ræs

Flytningen til Sverige er ikke kommet ud af det blå. Aletha, som er i midten

af 40'erne, har haft masser at se til som enlig mor og i sit arbejde som praktiserende psykolog og ledelseskonsulent. Men der var noget ved den travle hverdag, der så småt var begyndt at føles forkert.

"I de sidste par år op til beslutningen var jeg begyndt at køre lidt træt. Lidt udbrændthed. Følelsen af at der er et eller andet, jeg ikke fik gjort. Der er nogle sider af mig selv, jeg ikke fik brugt. Og hvis jeg bare fortsatte det daglige ræs, ville jeg aldrig blive bevidst om, hvad det var for nogle sider af mig selv, jeg ikke fik taget alvorligt. Og så tænkte jeg: Nu er det nu," forklarer hun.

"Muligheden var, at min datter flyttede hjemmefra, og pludselig skulle jeg ikke være base længere i Danmark. Det gav en frihed, men det gav også en opgave i at finde ud af, hvad mit liv nu skulle have som omdrejningspunkt. Hvis det tomrum ikke bare skulle fyldes ud med mere arbejde, så skulle jeg lige tænke mig lidt om," siger hun.

Naboen Stefan og hans maskiner er guld værd. Han hjælper med at save, kløve - og fodre katten.

Plette er Alethas kat. Den anden kat er flyttet op til Stefan, og det var sådan, det gode naboskab startede.

Det går langsomt på ødegården

På et tidspunkt gik det op for Aletha, at hun skulle bo i Sverige. Det var ikke lige planen, da hun købte huset mellem Ljungby og Markaryd, men nu er hun der. I vinterkulden med motorsaven spruttende mellem hænderne, så der er brænde til, at der også kan blive lavet langsom kaffe en anden god gang. Og der er en helt særlig grund til, at det netop er blevet huset i Sverige, der skal danne rammen for hendes nye tilværelse.

”Det har meget med naturen at gøre. Hver gang jeg skal finde overskud, så vender jeg tilbage til naturen. Alenetid og naturen. Så måtte det være ødegården. I og med at der ikke er strøm og vand, så bliver tempoet helt naturligt sat ned. Og jeg får nogle udfordringer, jeg ikke ville få andre steder,” siger Aletha.

Er meget alene

Hos familien og de nære venner var det ikke den store overraskelse, da Aletha fortalte om sine planer om at flytte til ødegården i Sverige.

”Nu er de efterhånden skolet i at forvente mærkelige ting af mig, så der er ikke meget, der kan overraske dem længere. De ved, hvor afhængig jeg er af naturen, og hvor primitivt og simpelt anlagt, jeg er. De ved, hvor meget jeg nyder min alenetid. Jeg er jo faktisk ret introvert,” forklarer hun.

De mere perifere bekendtskaber stiller spørgsmål såsom ”Hvordan tør du?”, ”Bliver du ikke ensom?”, og andre forstår det bare ikke og kan ikke relatere til hendes valg.

”Jeg bliver aldrig ensom. Og der er jeg jo heldig, for jeg er meget alene, men jeg bliver ikke ensom. Der foregår så mange spændende ting inde i mit eget hoved,” griner hun.

Men de fleste reagerer positivt på hendes beslutning.

”Der er faktisk en ret stor procentdel, der siger ”Ej, hvor fedt! Det gad jeg godt.” Jeg ved ikke, om de kan inspireres til at gøre det samme, men måske kan de begynde at tænke over, hvor mange bindinger de har på sig selv i forhold til at gøre sådan noget,” siger Aletha. Hun har udlejet sin tidligere bolig på Sjælland.

Sover ude hver nat

Det med naturen er ikke en overdrivelse. Aletha er nærmest mere ude end inde. Den udendørs gennemsnitstid bliver også trukket gevaldigt op, fordi hun har valgt at sove ude. Også nu i vinterens frosne favntag. På en hjemmelavet terrasse har hun arrangeret en stor seng under et udhæng. Presenninger sørger for, at nedbør og blæst bliver dirigeret væk fra lejet, som foruden sengen består af et imponerende antal skind, en dyne, en presenning mere

og en rullematte af stenuld til at holde fødderne varme.

”Jeg bliver ved med at sove ude, indtil det er for koldt,” siger hun. Fra sin seng kan hun holde øje med nattehimmelen og lytte efter vildsvin og andre dyr.

Hverdagens finurlige løsninger

Man skal ikke tro, at Aletha holder ferie i det svenske hus. Det er hverdag med en lang række gøremål. Det manuelle arbejde fylder meget i torpare-livet, og tilværelsen i de primitive rammer kræver en vis opfindsomhed. I øjeblikket er det ikke svært at finde køle-muligheder, men når det bliver varmt igen, skal den udtørrede brønd bruges som køleskab, og der skal designes og bygges et ordentligt hejsesystem.

De tidligere ejere udvidede huset med bad og toilet, og nu har Aletha opstillet to store beholdere, der opsamler regnvand fra taget. Regnvandet bruger hun blandt andet til toiletskyl. Hun går til svømning inde i den nærmeste by, og når søen nogle få hundrede meter væk bliver tilstrækkelig varm, vil hun bruge den som sit udendørs bad.

Når der ikke er indlagt strøm i huset, må man udnytte enhver mulighed for at oplade diverse ting og sager. Den sølvgrå Skoda Fabia er forsynet med en omformer, der laver 12 volt om til 230 volt, så computer, boremaskine, pandedampe og alt det andet elektronik

Forklædt bag rødmaledede brædder og tegltag gemmer sig den ene af Alethas to regnvands-beholdere. Vandet bruges til toiletskyl.

Laden rummer Alethas lange hobby: robåde af typerne single- og dobbeltscullere.

kan blive ladet op i forbindelse med en tur ind til byen, hvor drikkevandet som regel også bliver hentet.

Plads til sjov i laden

Det røde træhus købte Aletha for tre år siden. Hun gik målrettet efter et torp med en tilstrækkelig stor lade. 11 meter lade for at være helt nøjagtig. Laden skulle nemlig kunne huse en af hendes store interesser. Og det gør den så. Et par robåde i form af to dobbeltscullere og en singlesculler plus en pensioneret båd, der nu tjener som en samling reservedele til de andre.

Planen er, at hun skal have repareret sin gamle Land Rover og have den til Sverige. Ved den ene gavl af laden kan man læsse bådene over på bilens tag og liste ned til søen.

Derudover går Aletha også med et håb om at komme med i et jagtkon-sortium – altså en gruppe jægere, som lejer sig ind på et område. Hun har jagttegn – faktisk både til riffel og bue, men det sidstnævnte skydevåben er ikke tilladt til jagt i Sverige, selv om der i midten af 2018 kom et forslag fra Naturvårdsverket om at gøre buejagt lovlig. I mellemtiden sørger Aletha for, at de lokale vildsvin ikke mangler noget, hvad angår foder. Med rund hånd bliver der strøet majs ud på udvalgte steder på grunden.

Hun vil også gerne have opstillet

en skydeskive, så hun kan holde sin streng-arm og sit sigte med buen ved lige.

Der skal penge på bordet

Alle de praktiske ting skal hun nok få styr på. Det bekymrer hende ikke. Og på samme måde har hun det med den økonomiske side af sin nye tilværelse.

”Jeg står et sted, hvor jeg er nødt til at tro på det. Jeg skal holde uvisheden ud, indtil løsningen og mulighederne former sig. Det er også det, der er spændende, når man slipper kontrollen,” siger hun.

Aletha har noget arbejde planlagt i starten af året, hvor hun skal til Danmark nogle gange. Men selvom fremtidens indtægtskilde ikke er helt på plads på nuværende tidspunkt, så skræmmer det hende ikke.

”Jeg tror, at hvis man helliger sig fuldt ud til noget, så skal der nok vise sig en vej. Jeg har altid tjent det, der var brug for, og brugt det, der var. Jeg skal blive ved med at tjene penge, men jeg vil gå efter nogle andre opgaver. Ideen med at bo i Sverige er også at leve billigere, så jeg har mere frihed til at vælge den vej, der føles rigtig. Jeg øver mig i at sige: ”Det vil vise sig”, siger hun.

Kun én ting kan få hende til at opgive drømmen

Det er desuden vigtigt for Aletha, at

hele hendes nye liv på ødegården ikke ’bare’ er en orlov fra livet i Danmark.

”Hvis din indgangsvinkel er, at det bare er en pause, så har du allerede lukket af for nogle muligheder. Så tror jeg, at der er noget i dig, der styrer mod en slutdato. Og så er du ikke gået *all in*. Så jeg øver mig i at sige, at nu er jeg her, og så ser jeg på alle mulighederne,” siger hun.

Og noget kunne tyde på, at hun er gået *all in*. Hun oplyser i hvert fald, at hun lige nu forestiller sig, at hun stadig bor i huset om tre år. Men det kan hendes datter sætte en stopper for fra den ene dag til den anden.

”Det er nok den største fristelse. Hvis hun siger, ”Mor, jeg vil gerne have, at du er tættere på” ... Så jeg siger dig, så bor jeg i Sønderjylland i overmorgen,” siger Aletha og knipser med fingrene for at understrege, hvor hurtigt hun vil flytte tæt på datteren, der går i gymnasiet i Aabenraa.

”Hende savner jeg. Og hvis hun kunne tænke sig, at jeg boede tættere på, så gjorde jeg det. Men det er ikke der, hun er i sit liv lige nu. Hun vil gerne have Sønderjylland for sig selv, så det tror jeg ikke kommer til at ske.”

De holder kontakten digitalt med sms'er og videoopkald, og så mødes de af og til. Enten i Danmark eller i Sverige.

*Din
ejendomsmægler
i Kronoberg,
nord Skåne og
Blekinge Län*

Smålands
Fastighetsbyrå AB
www.sfbab.se

- Vi er specialister i at formidle ejendomme på landet, hovedsageligt til danske og tyske kunder.
- Vi har stor erfaring og har siden vi startede i 1993 formidlet salg af ca. 2000 ejendomme.
- Vi har indgået en samarbejdsaftale med Danske Torpare, hvilket giver dig økonomiske fordele som køber eller sælger af ejendom gennem os.
- Vi har haft kontor i området siden 1993 og yder altid personlig fremvisning af ejendomme.
- Kontakt ejendomsmægler Christer Stjernfeldt og Johanna Samuelsson på +46 476 12000 og få en uforpligtende snak om hussalg eller mail christer@sfbab.se, johanna@sfbab.se.

Norra Esplanaden 10 | S-343 30 Älmhult | +46 476 12000 | www.sfbab.se

VÄLKOMNA TILL DEN KOMPLETTA BUTIKEN!

Ni vet väl att vi erbjuder mycket mer än färg och tapeter

Gratis offerter
Fasta priser
Totalentreprenad
Hembesök och
inredningshjälp
Egenanställda
hantverkare

Målning

Golvläggning

Inredningsarbete

Plattsättning

Murning

**happy
homes®**

HAPPY HOMES KLINTEBERGS
Kvarngatan 20, Markaryd. Tel. 0433-712 20
Öppet: Mån – fre 9 – 18, lör 9 – 13
www.happyhomes.se

WEB SHOP

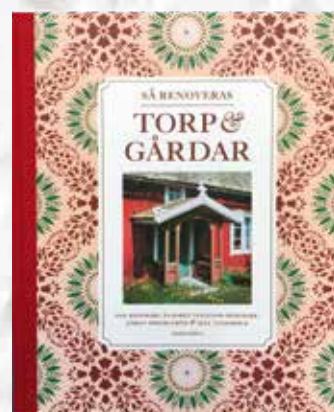

WWW.TORPARE.DK/SHOP

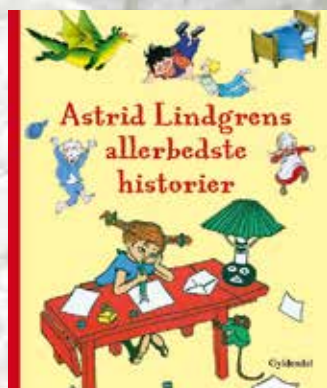
SÅ RENOVERAS TORP & GÅRDAR

En klassiker for ødegårdsejere fyldt med gode råd og stor viden om, hvordan det gamle svenske hus renoveres og vedligeholdes bedst.

275 kr. + porto

Bøger til vinterens lænestols-læsning

ASTRID LINDGREN'S ALLERBEDSTE HISTORIER

En skøn samling af udvalgte Astrid Lindgren-fortællinger, som både små og store vil elske. Indeholder både Karlsson på taget, Emil fra Lønneberg og mange flere.

275 kr. + porto

STUGLANDET – EN GUIDE TILL FRIA ÖVERNATTNINGER

Smuk guidebog til gratis overnatningsmuligheder langs de svenske vandreruter. Bogen indeholder både praktisk information og fortællinger om hytternes historie og tidligere beboere.

275 kr. + porto

EXPEDITION LANDSKAPSDJUR

Læs om fjeldråven, bjergulven og mange andre vilde dyr fra Sverige i denne sjove guidebog skrevet på svensk til børn.

169 kr. + porto

16 KAJAKTURE I SYDSVERIGE

Foråret er på vej, og måske er det snart tid til at tilbringe mere tid på søen igen? Med denne praktiske guidebog får du masser af inspiration til god kajakroning og storslåede naturoplevelser på turen.

250 kr. + porto

Det er Peter Hånsen der laver nordlys

Mig og Rasmus Klump har længe vidst, hvordan nordlys bliver lavet oppe på Nordpolen. Men vil man ikke rejse så langt, er Abisko i det nordlige Sverige et godt sted at opleve nattehimlen oplyst af de fantastiske farver.

TEKST: SØREN KRONHOLM

Färnebofjärden Nationalpark ligger 1.000 km syd for Abisko og er et eksempel på, at man ikke nødvendigvis skal helt op til polarcirklen for at opleve nordlyset danse på himlen. Chancen er dog bedst langt mod nord. Foto: Conny Sjöström / Shutterstock.com.

*dsving,
et*

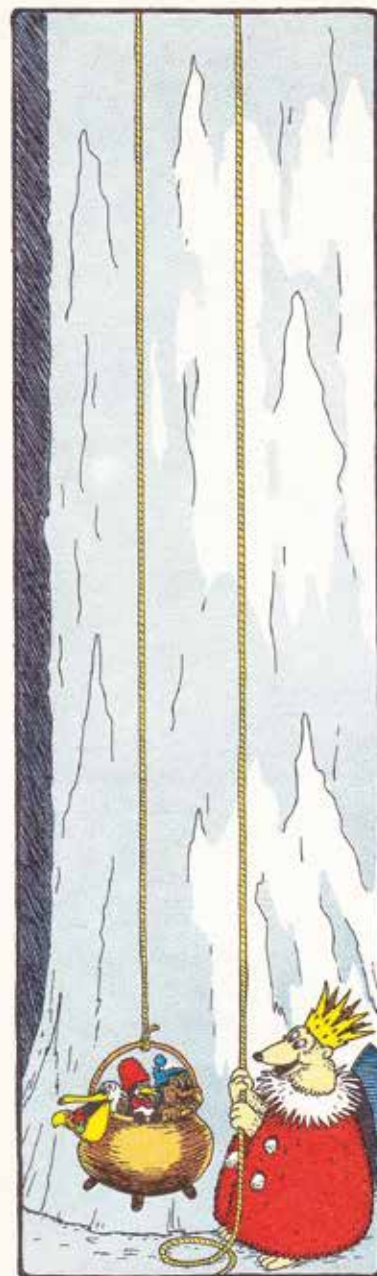
— Goddag, Søren Oliekande, siger Pingo, kongen har lige fortalt os om dig. Det er dig, der sørger for, at jorden altid drejer lige hurtigt rundt.

— Ja, jordaksen skal smøres godt med vinterolie, ellers varer det alt for længe, inden det bliver juleaften.

— Kom herop, her er også noget interessant at se, men pas på, trappen er glat, det er nok, fordi den er af is.

— Sidder I godt? Nu bliver I hejset op i det højeste tårn, vi har på Nordpolen.

Folketroen har gennem årtusinder haft en bred vifte af forslag til, hvor de farvede bånd på vinterhalvårets nattehimmel kommer fra, og hvad de betyder. Den moderne videnskab har siden hittet ud af, hvordan nordlyset i virkeligheden dannes, men den dag i dag kender mange alligevel ikke sammenhængen, selvom det har været lærebogsstof siden slutningen af 1800-tallet.

Tilbage i 1970'erne kunne man bare have spurgt mig. Da jeg var otte-ni år, var

jeg nemlig klar med svaret på det fænomen, som allerede dengang vakte min nysgerrighed.

Peter Håndsving oppe på Nordpolen laver nordlyset. Det kan man læse i Rasmus Klump på Nordpolen, som første gang udkom på dansk i 1955. Jeg læste den omkring 1970 og blev straks fanget af de herlige tegninger.

En bjørn med tophue og et lurende misbrug

Da Rasmus Klump, den pandekage-af-

hængige bjørn med tophue sommer og vinter, besøger kongen af Nordpolen, bliver han inviteret op på toppen, hvor han i øvrigt også kan observere den akse, som Jorden drejer rundt om. Endnu et overset videnskabeligt faktum. Søren Oliekande er en hvalros med tøj på og fungerer som en slags vicevært. I hans jobbeskrivelse står det med stort, at han skal sørge for at smøre jordaksen - hvilket lyder plausibelt, da Jorden jo vitterligt drejer rundt. I den kolde tid skal den naturligtvis have vinterolie, så den bevæger

— Goddag, jeg hedder Peter Håndsving, nu skal jeg vise jer noget, der ellers er en stor hemmelighed.

— Man tager 3 strøgne skovlfulde fin, frossen sne og smider ned i maskinen her gennem tragten, og ...

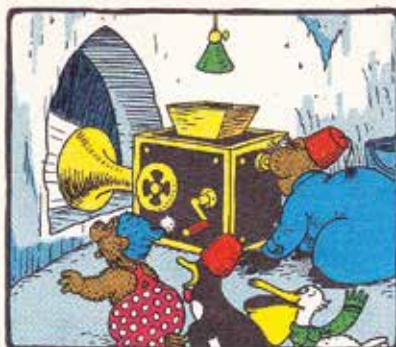

... Klump, mens du hjælper mig med at dreje håndsvinget, tænder jeg lyset. Nu bliver sneen og lyset blandet.

sig med korrekt hastighed: "Ellers varer det alt for længe, inden det bliver juleaften." Og det går simpelthen ikke.

En hvalros af professortypen

Han er en hvalros – af professortypen efter hans udseende at dømme. En af hans opgaver er at lave nordlys. Det er egentlig ganske simpelt at fremstille, og som det siges, er den simpleste løsning ofte den rigtige. Parsimoni-princippet – også kendt som Ockhams ragekniv – knæsætter dette: "Den hypotese, som

— Skynd jer hen til vinduet, så skal I se, hvad der sker, når man blander lys og sne og puster gennem røret her.

— Næh, maskinen laver nordlys, hvor er det smukt!

Kongen fortæller dem, at der er mange, der gerne vil lære at lave nordlys, men det har han eneret på heroppe på Nordpolen.

— Selvom jeg er konge, kan jeg godt lide at kure på halen ned ad trapperne. Prøv selv, hvor sjovt det er!

bygger på de færreste antagelser, foretrakkes". Sådan. Idet vi hermed trækker på Aristoteles, som trak vejret i det fjerde århundrede før vor tidsregning, er der vel egentlig ikke mere at sige. Gamle mænd har altid ret: Eller i hvert fald ind i mellem.

Peter Håndsving har oppe i sit istårn et aggregat, der ligner en helt analog kødhakker. For yngre læsere kan oplyses, at en kødhakker består af en metaltragt, som man hældes ting ned i, og derefter drejer man på et håndsving. Under tragten findes en slags metalknive, som findeler det, man hældes i. Længere nede er der en åbning, hvor det findelte kommer ud. Hælder man kød i, kan man lave for eksempel sylte eller fars. Er det grøntsager, har man måske valgt det forkerte køkkeninstrument. Er det insektmos, der kommer ud, er man med på noderne og med til at reducere sit CO₂-aftryk.

Ifølge Peter skal man hælde tre strøgne skovlfulde fin, frossen sne i maskinen og derefter dreje rundt på håndtaget. En vigtig ingrediens er en lampe, der lyser

ned i tragten, for det er blandingen af sne og lys, der giver det smukke nordlys. Man skal også puste gennem et ikke nærmere beskrevet rør, men dét lader vi ligge.

Ved demonstrationen for Klump og vennerne bølger det smukkeste nordlys nu ud over Nordpolens hvide landskab. Kongen kan ikke dy sig for at informere Rasmus Klump om, at der er mange, der gerne vil lære at lave nordlys, men at han altså har monopol på det, i hvert fald på Nordpolen.

Når videnskaben har ordet: højere energitilstande anslås

Det var den hyggelige version.

Træk nu vejret dybt ind, læs hurtigt, og mærk suset fra den moderne videnskab: Nordlys dannes af ioniserede partikler, som kommer fra solbrud, også kaldet solvind, som er enorme bobler med milliarder af tons glødende gas, der skydes ud fra Solen, og som rejser gennem vores solsystem med omkring otte millioner kilometer i timen. Når disse energirige protoner og elektroner rammer vores

EN SAND DIVA

Det er blevet sagt, at nordlys er en sand diva: Der er ingen garantier, og hun kommer kun frem, når hun er klar. Koldt og tørt vejr i perioden fra september til marts giver de bedste muligheder. Ligeledes kan stærk vind fra øst øge muligheden, men en stærkt skinnende fuldmåne bør undgås.

atmosfæres molekyler mellem 90 og 500 kilometer over jordoverfladen, anslås disse til højere energitilstande.

Solens partikler afbøjes ved mødet med atmosfæren og bevæger sig i spiraler frem og tilbage mellem klodens magnetiske syd- og nordpoler, hvorved de taber bevægelses-energi ved sammenstødene med atmosfære-molekylerne. Idet atmosfærens anslåede atomer afgiver energien igen ved såkaldt emission, udsender de stråling, blandt andet i form af synligt lys i forskellige bølgelængder/farver. Grønne eller brunrøde farver skyldes ilt-emissioner, blå eller røde farver skyldes nitrogen-emissioner (kvælstof).

Sjovere forklaringer på nordlys

Så meget for den moderne, vestlige naturvidenskab.

Men hvordan forklarede man nordlys i tiden f.kr. (før Kristus) og ikke mindst f.rk. (før Rasmus Klump)? Eftersom vi bor på den nordlige hemisfære, og nordlys er sjældent syd for Paris – og dette er et blad for folk med hus i Sverige – vil følgende myter være nordiske

(jo, det er sjældent, indbyggerne i Paris kan se nordlys, men det forekommer mere end én gang for hvert 100 år og hører derfor ikke til de mest ekstreme sjældenheder i naturen).

Vikingerne havde asen Odin som deres øverste gud. Han herskede over Asgård og boede i Valhalla, hvor han forberedte sig til Ragnarok, som ville være begyndelsen på en ny verden. Efter hvert vikingeslag løftede hans kvindelige krigere, valkyrierne, de modigste, nu døde, krigere op til ham. Valkyrierne bar rustninger, og man mente, at nordlyset var en afspejling af metallet i disse. En anden vikingsk forklaring var, at nordlyset var ånden fra særligt modige og frygtede krigere, som var døde i kamp.

De farvede bånd på nattehimlen blev også tolket som Bifrost Bro, der var en glødende bue, hvor de døde krigere blev ført til deres endelige hvilested i Valhalla. Endelig kan man i kilderne læse, at aserne skulle have bygget et gærde omkring Midgård, hvor menneskene boede, for at beskytte dem mod jætterne, som kunne give problemer. Gærdet var lavet af urjætten Ymers

øjenvipper og kunne ses af menneskerne som nordlys.

Vinkende gamle jomfruer

Sjælene af gamle jomfruer var forklaringen i gamle dages Norge. Disse sjæle vinkede på denne måde til menneskene nede på Jorden.

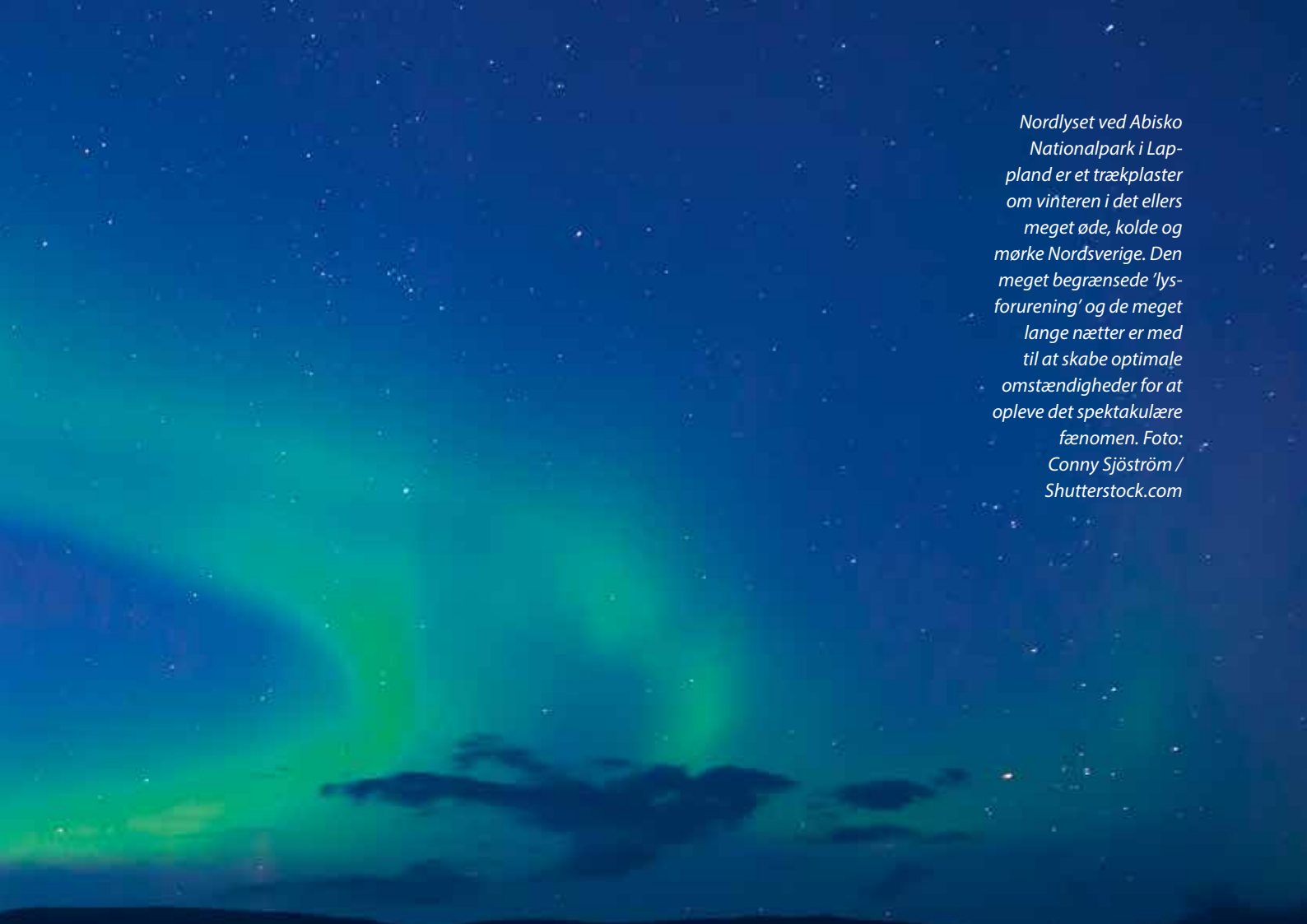
På Island havde man den opfattelse, at nordlyset hjalp med at lette smerten ved fødsler. Dog måtte fødende kvinder ikke se direkte på det – gjorde de det, ville børnene blive skeløjede.

I Grønland knyttede man også nordlys til børn, idet man troede, at det var dødfødte børns ånder, man kunne se på himlen.

På finsk: ild-ræv

– på samisk: hørbart lys

I Finland kaldes nordlys "revontulet", som betyder ild-ræv. I vores sprogligt set komplet uforståelige nordiske broderland mente man nemlig, at det var arktiske ræve, der forårsagede nordlys. Når rævene løb hurtigt gennem himlen, gav det gnister, hvis deres haler ramte bjergene. En anden version var, at halerne hvirv-

Nordlyset ved Abisko Nationalpark i Lappland er et trækplaster om vinteren i det ellers meget øde, kolde og mørke Nordsverige. Den meget begrænsede 'lysforurening' og de meget lange nætter er med til at skabe optimale omstændigheder for at opleve det spektakulære fænomen. Foto: Conny Sjöström / Shutterstock.com

lede sne op, som i måneskinnet skabte lyset. Det giver en vis mening, eftersom nordlys bedst kan ses om vinteren, selv om det egentlig er en helårlig foreteelse.

Samerne, det indfødte finsk-ugriske folk, var ikke særligt begejstrede for nordlys. I deres mytologi var det et tegn på dårlige tider eller uønskede begivenheder. Nordlyset skulle respekteres og frygtes. Symboler for nordlys er blevet fundet på samiske shamantrommer og kaldes "gouvssaahas", som betyder "lyset, der kan høres" – et fænomen der underbygges af moderne videnskab.

Nordlyset blev set som de dødes sjæle, og man skulle ikke tale om det. Vinkede man til lyset, fløjtede eller sang under det, ville det gå skidt, fordi lyset ville blive opmærksomt på ens tilstedeværelse. Skete det, ville lyset række ned og tage de uheldige op i himlen. I den mest uhyggelige overlevering kunne nordlyset skære hovedet af folk. Angiveligt er der stadig nu om dage samer, som går indendørs, når der er nordlys – bare for at være på den sikre side.

Lige meget hvilken forklaring man vælger at tro på, må man formode, at de

ALVERDENS OM NORDLYS

For alverdens forklaringer om nordlys gennem tiderne, gå for eksempel til hjemmesiden www.forskning.no, og søg på 'nordlys'.

farvede bånd, eller gardiner som mange ynder at kalde dem, har haft stor fascinationskraft så længe, der har været mennesker. Man tolkede alverdens forklaringer og varsler ind i dem og havde, før den moderne videnskab trådte ind på scenen, ikke en chance for at vide, hvad det var, der på magisk vis oplyste den sorte, nordiske nattehimmel.

Et svensk nordlysmekka: Abisko

Men måske skal der ikke forklares så meget. Man kan også bare rejse til Abisko i Nordsverige eller andre egnede steder og lade sig forføre af det fantastiske lysfænomen.

Abisko ligger i Lappland ikke langt fra den norske grænse. Det er en ganske lille by i den nordsvenske Kiruna kommune. Især på havnen er der fremragende mu-

ligheder for at se nordlys. Der arrangeres også ture til Abisko Nationalpark eller til de nærliggende bjerge.

Abisko Fjeldstation er med sin placering 250 kilometer nord for polarcirklen Svenska Turist Föreningens største og ældste overnatningssted. Den åbnede omkring 1900. Desuden kan man få "en ægte lokal oplevelse med rensdyrkød, varm kaffe rundt om bålet og et møde med den indfødte samiske befolkning", som det hedder på hjemmesiden visitsweden.

Abisko er også udgangspunktet for Sveriges bedst kendte langrend- og vandrerute, nemlig den 440 kilometer lange "Kungsleden". Området tilbyder desuden Aurora Sky Station, hvor man tager en stolelift op til toppen for at se nordlys. ■

UNGE ASTRID SPILLER MED STOR TROVÆRDIGHED

I de seneste par år er der i bogform og på tv fortalt om Astrid Lindgrens liv og levned. Nu har spillefilmen *Unge Astrid* haft premiere. Her følger vi hendes dramatiske og gribende udvikling fra livsglad og nysgerrig pige til selvbevidst og ansvarlig ung kvinde – med de omkostninger, denne periode havde for hende.

TEKST: SUZANNE H. CHRISTOFFERSEN / FOTO: NORDISK FILM

Åbent og tillidsfuldt begiver Astrid sig ind til Vimmerby Tidning.

Astrid nyder den korte tid, hun kan tilbringe sammen med sin lille søn i København.

Unge Astrid

Instruktion: Pernille Fischer Christensen. *Manus:* Kim Fupz Aakeson og Pernille Fischer Christensen. *Medvirkende:* Alba August, Henrik Rafaelsen, Maria Bonnevie, Trine Dyrholm. *Spilletid:* 123 minutter. *Sverige / Danmark 2018. Premiere i Danmark:* 31. januar 2019.

SOM 16-ÅRIG afslutter Astrid sin skolegang med fine karakterer og bliver ansat som assistent på Vimmerby Tidning. Hun skriver små artikler og læser korrektur på bladet. Den ældre redaktør forelsker sig i den muntre og kvikke Astrid. Hun bliver gravid, men vil ikke kendes ved barnets far, som ligger i skilsmisse og har en række børn i forvejen fra et tidligere ægteskab.

For at skåne sig selv for sladder i den lille by tager Astrid til Stockholm for at uddanne sig til sekretær. Tilfældigvis læser hun en avisartikel om Eva Andén, en kvindelig advokat, der hjælper enlige kvinder til at føde på Rigshospitalet i København. Her videregiver man ikke oplysninger til folkeregistret og andre myndigheder om børn af enlige kvinder. Hun hjælper også Astrid til København og finder en god plejefamilie til hendes barn, indtil Astrid har plads og råd til at hente det hjem.

Astrid rejser tilbage til Stockholm for at færdiggøre sekretæruddannelsen. Men det at forlade sin nyfødte søn skaber en stor længsel og sorg hos hende, fordi hun kun har råd til at besøge ham et par gange om året. Da plejemoderen et par år senere bliver syg, må hun hente sønnen hjem til Stockholm, men da er han blevet så tæt knyttet til sin

plejemor, at han savner hende og ikke rigtig vil kendes ved Astrid. Astrids mor foreslår, at han kommer ud til familien på Näs, hvor han hurtigt falder til og får en lys og munter opvækst. Astrid får job i Den kungliga Automobilklub, hvor hun møder sin kommende mand, Sture Lindgren, og dermed snart kan danne familie og få sin søn hjem.

HOVEDROLLEN SOM ASTRID spilles af Alba August, der er datter af Oscarvindende instruktør Bille August og prisvindende skuespiller og instruktør Pernilla August. Hun spiller rollen med stor troværdighed og indlevelse i sin formidling af Astrids udvikling fra et livligt og frihedselskende barn til en ung, ansvarlig og handlekraftig kvinde og mor.

Filmen skildrer Astrids trygge barndom, hvor moderen står for de faste kristne, moralske normer, mens faderen åbner fantasiens og humorens døre til et frit barndomsliv. Forældrene tilvejebringer de inspirerende rammer for en tryk, munter og kreativ barndom. Skildringen skaber en troværdig baggrund for Astrids udvikling til en selvstændig og aktiv kvinde.

Kameraføring, klipning og underlægningsmusik smelter sammen til en helstøbt og gribende formidling af

Astrids følelsesregister. Det oplever man i de muntre og hverdagsagtige scener i det smukke smålandske landskab. Men især fungerer dette samspil af virkemidler i hendes krisestunder i storbyen, hvor Astrid oplever stor usikkerhed, svig og sorg. Skildringen af hendes rystede indre understreges fint af det håndholdte, let rystede kamera og den underliggende urovækkende musik, mens billedsiden viser en fortvivlet og sårbar Astrid bane sig vej gennem en anonym menneskemængde efter at have afvist barnets far. Men samtidig fornemmer man også hendes stålsathed i det frembragte kaos som en kreativ kraft bag hendes oprørte sind og dybe sorg.

FILMENS PORTRÆT af Astrid giver et godt indblik i hendes personlighed og opvækst. De lyse og muntre barndoms-minder giver hende inspiration til bøgerne om Pippi og Emil, ligesom hendes sorgfulde og mørke stunder som voksen fornemmes i bøgerne "Mio, min Mio" og "Brødrene Løvehjerte".

Filmen formår på mange niveauer at formidle spændvidden i Astrids personlighed, som senere kom til udtryk i hendes forfatterskab og politiske engagement.

Oplev selv den unge Astrid – se filmen!

Slut med svensk licens for de fleste torpare

Radiotjänsten i Kiruna lukker og slukker, og for udlændinge med fritidshus i Sverige er det slut med at betale for at have et fjernsyn på torpet. I hvert fald for de flestes vedkommende. Der er nemlig visse undtagelser.

TEKST: METTE AAGAARD ALLEN

I august bragte vi her i TORPARE nyt om svensk licens i forbindelse med et forslag om at finansiere svensk radio og tv via skattebilletten fra januar 2019.

Et særligt nedsat public service-udvalg står bag forslaget, som blev fremlagt i efteråret 2017.

Den 14. november 2018 blev forslaget endeligt vedtaget af Riksdagen. Det blev bakket op af samtlige otte svenske partier, og fra januar i år betaler svenskerne en public service-afgift som en del af skatten og altså ikke længere licens.

Hvad betyder det for danske torpare?

Tre specifikke kriterier skal opfyldes, for at man er forpligtet til at betale public service-afgift:

1. Du er over 18 år, og
2. Du har en erhvervsindtægt, og
3. Du er ubegrænset skattepligtig i Sverige.

Alle tre betingelser skal være opfyldt.

Det at være ubegrænset skattepligtig i Sverige betyder, at du betaler skat af alle dine indtægter til den svenske stat, uanset om du har indtægter fra Danmark og andre lande. Dette betyder i realiteten, at du har fast bopæl i Sverige. Hvis du har fast bopæl i Sverige, men betaler noget skat i Danmark, er du altså ikke ubegrænset skattepligtig i Sverige.

Hvis du i Sverige kun betaler din *fastighetsavgift*, skal du ikke betale public service-afgiften. Hvis du har indtægt fra landbrug eller skovbrug i Sverige, skal du kun betale afgiften, hvis alle tre betingelser er opfyldt. Hvis du for eksempel er bosiddende i Danmark, og i Sverige kun betaler skat af disse indtægter, skal du ikke betale public service-afgiften.

Men hvis man har bopæl i Sverige og dermed betaler al skat i Sverige, har en indtægt og er over 18 år, skal denne afgift altså betales.

Hvad betyder det for svenskerne?

Alle svenskere over 18 år med en erhvervs-indkomst, og som er ubegrænset skattepligtige i Sverige, skal betale denne afgift. Det gælder uanset, om man har et tv eller en radio, og afgiften er individuel til forskel fra licensen, som betales pr. husstand.

Public service-afgiften udgør én procent af den skattepligtige indkomst med et loft, og for den gennemsnitlige svensker løber afgiften op på cirka 1.300 SEK om året. Det anslås at være cirka 70 procent af de skattebetalende borgere, der kommer til at betale dette beløb. Er man studerende, betaler man slet ikke afgiften, og har man en månedlig indkomst på under 13.600 kr., betaler man en reduceret afgift.

Hidtil har svenskerne betalt næsten 2.400 SEK om året pr. husstand i licens, som ifølge public service-udvalgets beregninger ville være steget til 2.500 SEK i 2019.

Da vi også formidler mange ejendomme udenfor Tingsryd kommune, har vi ændret navn fra Tingsryd Egendomsbyrå til **EGENDOMSBYRÅN**. Og her er teamet:

Jørgen

Melanie

Edona

Christina

Annika

Eneste dansk talende ejendomsmægler med kontor i Småland!

Dette giver dig sikkerhed og tryghed i ejendomshandlen uden sprogforviklinger.

Skal du sælge ejendom i sydlige Småland, nordøstre Skåne eller Blekinge, så kontakt os for en gratis markedsvurdering på tlf. +46 477 10 000 eller jj@egendomsbyran.se

HOS EGENDOMSBYRÅN

formidler vi alle typer ejendomme og har altid personlig fremvisning – også i weekenden. Vi hjælper dig trygt igennem hele ejendomshandlen. **Har I selv handlet ejendommen, hjælper vi jer gerne med handelsdokumenterne.**

EGENDOMSBYRÅN er samarbejdspartner med Danske Torpare, hvilket giver dig gode vilkår og rabatter.

Storgatan 56 - 362 30 Tingsryd
Tel: +46 (0)477-10 000 - www.egendomsbyran.se

Skal du rense dit spildevand?

Danske BioKube er førende indenfor spildevandsrensning - også i Sverige. Vi vejleder dig fra installation og igennem hele anlæggets levetid.

Særlig rabat til danske torpare.

Hvorfor er BioKube bedst?

- ♻ Eneste minirens verificeret til sommerhusbrug. (hvor BioKuben dvæler i inaktive perioder).
- ♻ BioKubes patenter sikrer kvalitetsrensning, med serviceaftale og 20 års procesgaranti.
- ♻ Udviklet til de strenge nordiske miljøkrav.
- ♻ Offentlig tilgængelige rensresultater.
- ♻ Over 3200 anlæg i Danmark og over 600 i Sverige.

Besøg vores udstilling i Tappernøje og få en gennemgang
Ring +45 5598 9800 • +46 76 267 0379

Se et anlæg i drift i dit nærområde i DK eller SE.
BioKube A/S, Centervej Syd 5, 4733 Tappernøje • mail@biokube.dk

Danmarks mest solgte minirensanlæg • Dansk miljøteknologi i verdensklasse

FEBRUAR

GUIDET RUNDVISNING PÅ IKEA-MUSEET I ÄLMHULT

Lørdag d. 16. februar 2019 kl. 11.00 – 11.45

Kom med på en guidet tur i IKEAS Museum sammen med Danske Torpare i vinterferien.

I Älmhult blev den første IKEA-butik til i 1958, og derfor ligger IKEA Museet her, hvor man kan opleve den populære kædes gamle og nye møbler, komme på forsiden af IKEA-bladet og købe helt særlige varer i museums-shoppen.

Museet er en oplevelse for hele familien, og har et legerum for børnene fyldt med store klodser, og et syrum til de kreative museumsgæster.

Så er du til IKEA og svensk møbelhistorie, så er denne guidede tur lige noget for dig.

Sted: IKEA-gatan 5, Älmhult, Sverige

Pris: 50 kr. + museumsentré

Tilmeldingsfrist: 11.02.2019 kl. 11.00

VAND IND OG VAND UD – EGEN BRØND, BORING OG AFLØB

Onsdag d. 27. februar 2019, kl. 17.30-20.30

Denne aften vil foreningens frivillige rådgiver, bestyrelsesmedlem og civilingeniør Bjørn Donnis diskutere problemer med drikkevandskvalitet og rådgive om både de simple såvel som de mere avancerede løsninger.

Der vil også være information om de krav, kommunerne kan stille til private afløbsinstallationer.

En stor del af tiden afsættes til diskussion af deltagernes egne problemer og erfaringer.

Sted: Danske Torpare, Rosenkæret 13 A, 2860 Søborg

Pris: 195 kr.

Vært: Bjørn Donnis

GODE RÅD OG JURA OM AT EJE HUS SAMMEN

Torsdag d. 28. februar 2019, kl. 18.00-21.00

Andelsforening? Selskab? Hvad med vedtægter og husregler? Og hvad nu hvis nogen vil sælge deres del? Der er masser af spørgsmål i forbindelse med at være flere mennesker, der ejer eller overvejer at købe et hus sammen.

Jo mere man forbereder sig på fremtidens forandringer og udfordringer, desto større er chancen for, at man undgår konflikter blandt husejere. Danske Torpare har desværre set mange eksempler på, hvordan manglende vedtægter og regler kan føre til stor konflikt. Foreningen har omfattende erfaring med at klæde vordende eller eksisterende husejere på til at eje et hus i fællesskab, og på denne temaaften øser vi ud af guldgrube. Der vil også være tid til at stille spørgsmål til aftenens oplægsholdere.

Sted: Danske Torpare, Rosenkæret 13 A, 2860 Søborg

Pris: 350 kr.

Vært: Advokat Lars Holm Rasmussen

MARTS

BRANDKURSUS

Onsdag d. 6. marts 2019, kl. 17.30-20.30

Kurset henvender sig til alle torpare, som ønsker at vide mere om, hvilke muligheder der findes for at undgå / begrænse brand på torpet samt en gennemgang af, hvordan man reagerer mest hensigtsmæssigt, hvis uheldet er ude. Kurset er delt op i en teoretisk og en praktisk del.

Der vil i begrænset omfang være mulighed for at afprøve håndtering af de forskellige slukningsmidler.

Sted: Danske Torpare, Rosenkæret 13 A, 2860 Søborg

Pris: 190 kr.

GENERALFORSAMLING PÅ MØRKHØJ SKOLE

Lørdag d. 9. marts 2019, kl. 10.00-15.00

Danske Torpares ordinære generalforsamling 2019 finder sted på Mørkhøj Skole i Søborg.

På generalforsamlingen kan medlemmer af Danske Torpare stemme om de forslag, der er på dagsordenen, stille spørgsmål direkte til bestyrelsens medlemmer og til sekretariatet og møde en lang række af foreningens samarbejdspartnere.

Forslag til generalforsamlingen skal sendes til Danske Torpares sekretariat enten med post eller på mail@torpare.dk. Forslagene skal være hos sekretariatet senest torsdag d. 3. januar.

Sted: Mørkhøj Skole, Ilbjerg Allé 25, 2860 Søborg

Pris: Gratis forplejning: frugt, sandwich samt kaffe og kage.

JURA FOR FYNBOER

Tirsdag d. 12. marts 2019, kl. 17.30-20.30

Specielt for vores medlemmer i det fynske holdes foredrag om udvalgte, aktuelle juridiske emner inden for køb og salg, familieoverdragelse samt beskatning af den svenske ejendom. Hvad skal sælger og køber være opmærksomme på? Hvordan bringer vi ejerskabet videre til andre familiemedlemmer? Gave eller salg? Hvilke skatter og afgifter er der ved salg og andre overdragelser?

Sted: Nærmere information sendes til tilmeldte deltagere på mail.

Pris: 350 kr.

Vært: Advokat Lars Holm Rasmussen

MARTS

MOTORSAVSKURSUS MED EGEN MOTORSAV

Lørdag d. 16. marts 2019, kl. 8.00-16.00

På dette kursus får deltagerne mulighed for at skære mindre nåletræer med egen motorsav. For at deltage skal man have gennemført kurset "Grundlæggende motorsav" eller have tilsvarende praktisk erfaring.

Medbring din egen motorsav, skæretøj og hjelm.

Sted: Vrangeskov, Haraldsted 130, 4100 Ringsted

Pris: 1.200 kr. Frokost er inkluderet i prisen.

SVENSK FOR LET ØVEDE, SØBORG

Lørdag d. 16. marts og søndag d. 17. marts 2019, kl. 10.00-15.00

Kurset er for dig, som har gået på begynderkurset eller allerede er lidt rutineret i brugen af det svenske sprog, og som gerne vil blive endnu bedre. Vi udvider ordforrådet og forfiner udtalen gennem dialog-, ordforråds- og læseøvelser. Desuden kigger vi på grammatikken i den udstrækning, det falder naturligt, og der er behov for.

Sted: Danske Torpare, Rosenkæret 13 A, 2860 Søborg

Pris: 600 kr.

SVENSK FOR BEGYNDERE, MIDDELFART

Lørdag d. 16. marts og søndag d. 17. marts 2019, kl. 10.00-15.00

Vi gennemgår de svenske udtaleregler og tager udgangspunkt i de største forskelle mellem det danske og det svenske sprog. Vi arbejder selvfølgelig også med ordforrådet, og høreforståelsen kommer også i spil, når vi lytter til svenske lydbøger.

Sted: Tænketanken, Middelfart Kultur og Bibliotek, Havnegade 6, 5500 Middelfart

Pris: 600 kr.

Tilmeldingsfrist: 11. marts

GENERATIONSSKIFTE

Tirsdag d. 19. marts 2019, kl. 17.30-20.30

For mange torpare er det en selvfølge, at ejendommen i Sverige skal blive i familien og derfor overdrages fra forældre til børn, når tiden er inde. Der er forskellige muligheder for at tilrettelægge overdragelsen: gave, køb eller arv.

Valget af løsning må indrettes efter den enkelte families muligheder og ønsker; og det er vigtigt at gennemtænke de juridiske, økonomiske og familiære forudsætninger og konsekvenser. Afgifts- og skattemæssigt kan der være penge at spare ved at vælge en gunstig fremgangsmåde i god tid.

Sted: Danske Torpare, Rosenkæret 13 A, 2860 Søborg

Pris: 350 kr.

Vært: Advokat Lars Holm Rasmussen

FØRSTEHJÆLPKURSUS

Lørdag d. 23. marts 2019, kl. 09.00-16.00

Tanken har formentlig strejft de fleste torpare: "Hvad nu hvis vi kommer til skade og får brug for hjælp helt derude i skoven?" Hvis uheldet er ude, er det vigtigt at vide, hvad man skal gøre.

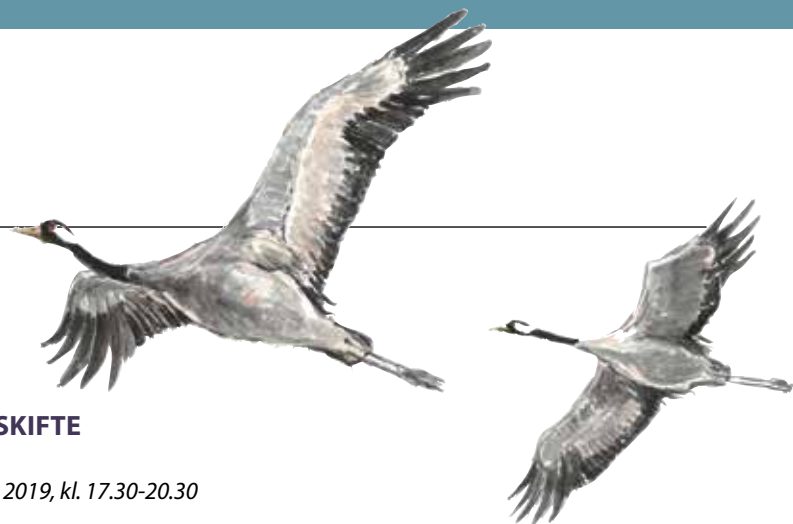
På dette kursus undervises der i at yde førstehjælp ved hjertestop. Når et menneske får hjertestop, begynder en kamp mod uret, og de første minutter er livsvigtige. Mange menneskeliv kan reddes, hvis minutterne udnyttes rigtigt.

Kurset vil gennemgå bevidsthedstilstand, stabilt sideleje, fremmedlegeme i luftveje, overlevelseskæden, hjerte-lunge-redning samt brug af hjertestarter.

Sted: Danske Torpare, Rosenkæret 13 A, 2800 Søborg

Pris: 250 kr.

Underviser: Per Pedersen

TRANE-SAFARI 2019

Lørdag d. 30. marts kl. 12.00 - 18.00

Første stop på denne tranetur er Naturum Vattenriket, som ligger ved bredden af Helge Å i Kristianstad, Skåne. Her vil turleder Geert Fredslund orientere om dagens program, og naturskribent Ole Andersen vil fortælle om tranen og dens nye trækvaner. Herefter vises kortfilm om biosfæreområdet, og der vil også være lejlighed til at se Naturums udstilling.

Næste stop på turen er Pulkens, hvor vi besøger forfatter og billedkunstner Carl Christian Tofte, kendt fra bl.a. Politikens store fuglebog, og ser hans egen tranestilling. Pulkens udsigtstårn er sidste stop, hvor du kan opleve både tranedans og tranefodring med forhåbentlig flere tusinde traner. Det bliver en fantastisk oplevelsestur med familie og venner.

Husk fornuftigt overtøj, kikkert og kamera.

Mødested: Naturum Vattenriket / Cafe Årum. Härlövsängaleden 2, 291 59 Kristianstad

Pris: 250 kr. inkl. dejlig buffet m. varme og kolde retter, drikkevarer og kaffe

Værter: Turleder Geert Fredslund Nielsen og tegner og skribent Ole Andersen

Tilmelding: Senest mandag d. 25.3.2019

APRIL

DE SVENSKES OG DE DANSKE SKATTEREGLER

Torsdag d. 4. april 2019, kl. 17.30-20.00

Som ejere af fritidsejendomme i Sverige eller af huse på *arrendetomt* (lejet grund) skal vi betale skatter i Sverige og Danmark.

Der er både tale om den løbende, årlige ejendomsværdibeskatning, som i Sverige kaldes *fastighetsavgift*, og skat af fortjenesten ved salg. Desuden kan der være tale om indkomstbeskatning, hvis man lejer ud eller sælger produkter fra sin ejendom.

Beregning af skatterne og samspillet mellem svensk og dansk beskatning gennemgås af foreningens advokat Lars Holm Rasmussen i dette foredrag. Hovedvægten er på ejendomsværdiskat og svensk avanceskat, mens indkomstskat kun gennemgås i hovedtræk.

Pris: 350 kr.

Sted: Danske Torpare, Rosenkæret 13 A, 2800 Søborg

Vært: Advokat Lars Holm Rasmussen

LØSNINGEN PÅ FEBRUARS TORPARE-KRYDSORD

1	A	2	L	3	G	4	E	5	A	6	F	7	S	8	E
9	K	10	L	11	Ø	12	E	13	S	14	O	15	N	16	D
17	Æ	18	S	19	N	20	E	21	K	22	Æ	23	D	24	E
25	U	26	P	27	I	28	G	29	L	30	E	31	D	32	M
33	A	34	S	35	Æ	36	L	37	G	38	E	39	L	40	A
41	N	42	R	43	E	44	N	45	K	46	U	47	R	48	S
49	E	50	T	51	O	52	G	53	L	54	O	55	R	56	I
57	Ø	58	S	59	E	60	J	61	E	62	R	63	N	64	
65	A	66	R	67	N	68	E	69	D	70	E	71	R	72	I

KRYDSORDSVEJEN

Alfredssons Entreprenad

GRÄVNING – SPRÄNGNING

Gravearbejde i Blekinge

Udfører afløbsanlæg efter nye svenske bestemmelser.

Jordarbejder og haveanlæg.

Sprængning af sten.

Reparation og anlæg af grusveje.

Div. snedkeri og tagarbejde.

Erik Alfredsson

Tel. +46 (0)454 - 612 88

Mobil +46 (0)70 - 323 81 64

erikhallaryd@hotmail.com

Odegårde.dk

www.oedegaarde.dk

Tlf: 0046 (0)430 910 09

info@oedegaarde.dk

S.S.P BYG

TØMRER- & SNEDKERFIRMA

Udfører totalløsninger i det nordlige Skåne

www.ssp-byg.dk

Kontakt på mobil +45 23 26 63 04

Letar du efter
evenemang, aktiviteter
eller ett fikaställe?

Gå in på
www.markaryd.com

“En liten guide för stora
upplevelser”

FÖLJ OSS

facebook/coMarkaryd
instagram/co.markaryd

c/o MARKARYD

EXKLUSIVT
ERBJUDANDE

200 GB
349 SEK

/månad i 24 månader

Gör Sverige till ditt surfparadis

Nu kan du som är medlem i Danske Torpare börja surfa riktigt snabbt var du än har ditt drömboende. För bara 349 SEK/mån i 24 månader (ordinarie pris 449 SEK/mån) får du mobilt bredband från Telenor Sverige med en surfpott på hela 200 GB. Eftersom vi erbjuder en del av surfpotten även utanför Sverige kan du mycket väl ta med dig bredbandet över bron och på semesterresan söder över.

Dessutom bjuder vi på routern (Huawei B525, värde 2290 SEK) och uppläggningsavgiften (värde 250 SEK). På köpet får du förstklassig täckning, så det finns all anledning att tro att Sverige blir ditt nya surfparadis.

Med detta exklusiva erbjudande sparar du hela **4 940 SEK**.

Besök din närmaste Telenorbutik i Sverige så hjälper vi dig att fixa snabbare surf. Ta med din legitimation och medlemsuppgifter.

Hitta din Telenorbutik på www.telenor.se/kundservice/hitta-butik/

Täckningskarta

Tre

Telenor

Mathias og Nikolaj på spøgelsesgården

Her bringes femte del af historien om Mathias, Nikolaj og nabopigen Lotte, der er på ferie i Sverige. Det er et uddrag fra Vivi Fahnøes bog, der udkom i 1997 på Forums Forlag. Denne gang om tissemyrer og kødædende planter.

TEKST: VIVI FAHNØE / ILLUSTRATION: EVA WULFF

De agene flyver af sted. Lotte har glemt alt om hjemvé. Hun trives med det frie liv mellem træer og klippestene. Solen er kommet tilbage med en varme, der forstærkes af mosset og grannålene, som kaster de varme stråler tilbage.

Nogle gange går Lotte på sporjagt med Nikolaj, der har et falkeblik, så han ser selv de mindste tegn. Hvis de er i tvivl om, hvad det er for spor, så trækker Lotte bogen "Dyrespor" op af den lille rygsæk, som hun har med. Hun kan ikke læse rigtigt endnu, men hun kan da se, når dyrene og sporene er afbildet sammen.

De finder aftryk efter et rådyr og en rævelort med rønnebær i. Under et stort grantræ finder de afgnavede kogler, der har været spist af egern. De ser også tre legende egernunger, der igen og igen løber op ad en stamme og tumler ned, som om de slår kolbøtter.

Tissemyrerne angriber

En morgen finder Lotte og Nikolaj de to store tuer med skovmyrer, som de så den første dag, da de gik ned til søen. Nikolaj vil ikke have gentaget farens forsøg med at flytte en myre fra den ene tue til den anden.

"Du gør det ikke, Lotte!" skriger Nikolaj, da Lotte vil stikke en kæp ned i den ene tue.

"Det så da smadder sjovt ud, da din far gjorde det," siger Lotte undskyldende.

"Tænk, hvis det var dig, der blev behandlet på den måde. Det kan du ikke være bekendt," siger Nikolaj og hiver af sted

med Lotte. Nu ser de et bredt bånd af myrer, der krydser den lille skovsti. Myrerne slæber kviste og nåle, der er mange gange længere end dem selv.

"Nu ved jeg, hvorfor det hedder myreflittig," griner Lotte, mens hun undrende ser på myrernes asen og masen. Uanset hvor mange forhindringer, myrerne støder på, giver de ikke op.

Mens Lotte og Nikolaj står og betragter myrelivet, har de slet ikke opdaget, at de selv er blevet en stor forhindring på myrernes vej.

"Hjælp! Mine sko er fulde af myrer," skriger Lotte.

"Det er mine sko osse. Pis og lort! Jeg tror, det er tissemyrer. Jeg vil altså ikke tisses på, for så svier det," siger Nikolaj.

Lotte og Nikolaj tramper rundt i skovbunden for at ryste myrerne af skoene.

Pludselig hører de et klik fra et kamera, og en velkendt stemme spørger: "Hvad er det for en stepdans?"

Nikolajs far har grinende taget et billede af dem.

“

De ser et bredt bånd af myrer, der krydser den lille skovsti. Myrerne slæber kviste og nåle, der er mange gange længere end dem selv. "Nu ved jeg, hvorfor det hedder myreflittig," griner Lotte.

”

"Jeg synes ikke, at I holder samme takt!"

"Det er tissemyrer. Æv, de er begyndt at kravle op under mine bukser." Lotte er ved at blive hysterisk. Hun stepper rundt om sig selv.

"Lad os gå ned til søen, så kan I komme ud af denne myrehær og få dyppet fødderne i det kolde vand. Så skal I nok blive fri for dem," siger far roligt.

Nede ved søen kigger de godt efter, om der er myrer, før de sætter sig på den flade klippe og hiver sko og strømper af. Der er kun nogle få myrer, der farer rundt. Lotte tager også jogging-bukserne af, vender vrangen ud og ryster dem godt.

Soldug fanger insekter

Hun er faldet til ro igen og stikker fødderne ned i det kolde vand.

Nikolaj følger hendes eksempel. Små bitte fisk svømmer rundt mellem tærne på dem, men de gør ingen fortræd.

"Se deroppe!" råber far pludselig og peger på en flok fugle, der flyver højt oppe på himlen i flot kileform. "Det er vildgæs." Far har taget sin kikkert for øjnene. Før børnene rigtigt får set fuglene, er de blevet til små streger på himlen.

På vej hjem stopper Nikolaj pludselig op, så Lotte støder ind i ham. Han bøjer sig ned og peger i skovbunden på nogle bitte små planter.

"Se, det er soldug," siger han. "De kan fange insekter."

"Det er pokkers, knægt! Hvordan kan du dog få øje på sådanne små planter? Man skal jo næsten have lup for at se dem," siger far forundret.

"Mor viste mig engang sådan en, da vi besøgte mormor og morfar i Lyngby. Hun siger, det er en af de få kødædende planter i Danmark."

"Hvad skal den dreng ikke blive til en dag?" siger far imponeret, nærmest til sig selv, mens han ligger på knæ for at fotografere planterne.

Læs mere om Mathias og Nikolaj i næste nummer.

Nu bliver den blå vej også den grønne.

Nu kan vi endelig fejre, at færgerne Tycho Brahe og Aurora sejler med fuldt batteri.

Vi er dermed verdens første højfrekvens-rute med batteri-drevne færger.

Stadig lige så hurtige, trygge og præcise – men meget mere venlige mod miljøet og vores elskede Øresund. De batteridrevne færger er et skridt på vejen af vores miljørejse mod en endnu bedre færgeoverfart. Vi fokuserer ikke kun på Helsingør – Helsingborg, vi fokuserer på fremtiden.

For dig, for hele regionen og for vores fælles miljø.

OM VIVI FAHNØE

- Bibliotekar
- Bopæl i Værløse
- Havde et fritidshus i Lönsboda
- 70 år

Rettidig omhu

SÅ SKETE DET endelig. Vi var kørt til Småland sidst i november for at aflevere nøglerne til vores gamle rød- og hvidmalede ødegård, som vi havde ejet i 13 år. Vi sad hos ejendomsmægleren over for køberen, som vi havde forhandlet med gennem et par måneder. Det viste sig at være en meget sympatisk svensk familiefar, der var begejstret for vores primitive, men solide, hundrede år gamle hus. Ikke desto mindre var det lykkedes ham at presse prisen pænt ned. Trods mange fremvisninger var der kun det svenske par, der bød på huset.

DET VAR I DENNE SOMMER, at vi tog beslutningen om at starte en salgsproces. Vi havde hørt historier om, at det kunne tage flere år at få solgt sin svenske ødegård, og med en tørkeramt brønd og mange skovbrande i landet tænkte vi, at vi måtte vise rettidig omhu. Vi havde besluttet, at inden min mand fyldte 80 år, skulle han slippe for et fritidsliv som skovhugger, kratrydder og stigebetvinger med en malerpensel i hånden.

Men da først beslutningen var taget, kunne det ikke gå hurtigt nok. Fra vi besøgte ejendomsmægleren første gang, til vi afleverede nøglerne, gik der nøjagtig fire måneder. Parret, der endte med at købe huset, var med på første fremvisning i midten af august. Men i de fire måneder, der gik, var vi på fysisk og psykisk hårdt arbejde. Papirarbejdet var overvældende, men vi kunne glæde os over min mands konsekvente arkivering af alt fra købsaftaler, skorstensfejer-regninger, renovations-aftaler, skatte- og forsikringspapirer, håndværkerregninger og -fakturaer. Selv vielsesattesten skulle vi bruge.

DET STØRSTE ARBEJDE var dog at gøre huset klart til salg. Der skulle ryddes op, smides ud, tyndes ud, vaskes af, fjernes personlige ting. Vi ville sælge huset med indbo, men hvad skulle blive, og hvad skulle vi bringe hjem? Vi fik en aftale med renovationselskabet Ögrab om afhentning af grovaffald (en gammel cykel, et

“Lad ikke den længstlevende sidde tilbage med savnet og besværet, for det er både fysisk og psykisk hårdt at skaffe sig af med et hus, der rummer så mange minder (og ting).”

køleskab, som vi måtte udskifte og en defekt trillebør). De nye havemøbler kunne vi have i bilen ad flere omgange, polstret med vores overlevelsestøj og gamle støvler. Der blev mindre og mindre plads til hunden på bagsædet.

Glade var vi, da vi kunne køre endnu en tur til ejendomsmægleren, nu for at underskrive en købsaftale med ti dages fortrydelsesret. Da køberen i Sverige har en udvidet undersøgelsespligt i forhold til husets tilstand, valgte køberen i fortrydelsesperioden at entrere med en synsmand for at gennemgå huset med tættekam.

Jeg blev ringet op af ejendomsmægleren, der kunne fortælle, at der var insektangreb i huset. Vi ventede nervøst

på rapporten fra synsmanden, og særligt nervøse blev vi, da vi læste den. Huset var angrebet af husbukke, hestemyrer og *vespa crabro* (kæmpehvepse) i skorstenen. Sidstnævnte havde vi dog fået udryddet, men enkelte lig lå stadig i brændekomfuret. Desuden var der lige lidt problemer med tagrenden og andre småting. Køberen valgte ud fra denne rapport (som han betalte) at opsigte købsaftalen dagen før fristens udløb.

VI MÅTTE ENDNU EN TUR til det salgsklare hus for at mødes med Anticimex, som repræsenterede vores forsikringsselskab. Teknikeren bandede over den elendige rapport og dens ophavsmand. Der var ingen husbukke eller hestemyrer, men nogle stendøde violbukke, der ikke kunne gøre hverken en kat eller vores tømmer fortræd. Hun sprøjtede for et mindre og uskadeligt insektangreb bag køkkenvasken.

Derefter forlod vi huset og ventede atter på en rapport. I mellemtiden var huset igen sat til salg, nu til en nedsat pris. Vi syntes, at vores hus var så sårbart, som det lå der frit tilgængeligt på nettet, så indbrudstyre via den præcise kørselsvejledning ville have let spil. Det skete heldigvis ikke. Det var i denne periode, at vores nattesøvn blev forstyrret af dette kaos, som vi oplevede det.

Rapporten fra Anticimex kom og blev straks sendt videre til ejendomsmægleren og til den tidligere købsinteresserede. Efter en uges tid skete underet. Vi fik et nyt købstilbud, nu med en pris der var trykket lidt mere, fra samme *spekulant* (det hedder en interesseret køber på svensk). Vi slog til, og nu gik det stærkt. Denne gang var der ingen fortrydelsesperiode.

VORES RÅD TIL ANDRE alderstegne torpare, der ikke har børn til at overtage huset, er dette: Vis rettidig omhu. Lad ikke den længstlevende sidde tilbage med savnet og besværet, for det er både fysisk og psykisk hårdt at skaffe sig af med et hus, der rummer så mange minder (og ting).

Få glæde af Sverige med Club BroPas

Som medlem af Danske Torpare ved du formentligt, at du kan få første årsabonnement på BroPas til 0 kr. Du sparer dermed 310 kr. og kan køre over Øresundsbron til halv pris med det samme.

Med BroPas får du også et helt univers med håndplukket inspiration og massevis af udvalgte rabattilbud på oplevelser i Sverige. Se alle de gode tilbud under Club BroPas på vores hjemmeside.

Bestil BroPas senest den 30. april 2019 på oresundsbron.com.
Skriv **TORPARE** i feltet "kampagnekode" for at få første årsabonnement til 0 kr.

* Tilbuddet gælder til den 30. april 2019 og for alle medlemmer af Danske Torpare, der ikke har haft BroPas i husstanden indenfor de seneste 6 måneder. Priserne gælder i 2019 og for personbil op til 6 meter.